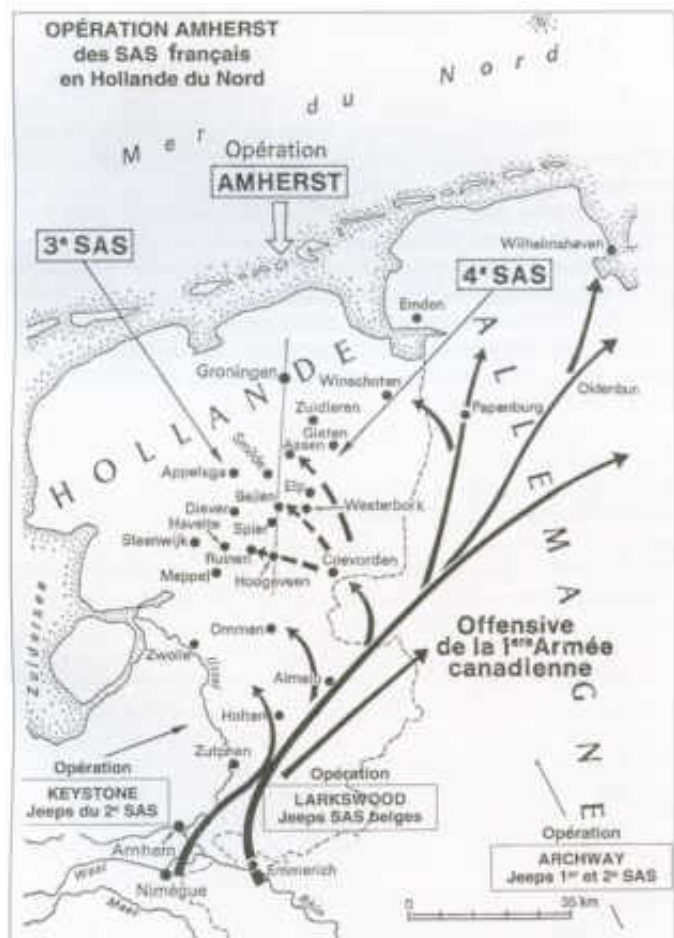

1. Operatie Amherst algemeen

In de nacht van 7 op 8 april 1945 werden boven Drenthe en het zuidoostelijk deel van Friesland en met name in de gemeente Ooststellingwerf, 702 Franse parachutisten achter de Duitse linies afgeworpen in het kader van de militaire operatie Amherst. Hierbij kreeg het 3e bataljon het gebied ten westen van de spoorlijn Hoozeveer - Assen toegewezen en het 4e opereerde oostelijk daarvan. Deze Franse para's maakten deel uit van de Britse SAS Brigade (Special Air Service).

Het Canadese legerkorps was tot de lijn Coevorden – Meppel opgerukt en moest nu Drenthe en Friesland zien te bevrijden. De Franse para's hadden de opdracht om achter de frontlinie de bruggen, die op de opmarsroute van de Canadezen lagen, zo goed mogelijk te beschermen tegen verwoesting door de Duitsers en de vliegvelden bij Steenwijk-Havelte en Eelde te bezetten. Bovendien moesten ze door hun aanwezigheid verwarring zaaien onder de Duitse troepen en de verbindingen zo mogelijk onklaar maken om te voorkomen dat die zich nog in verdedigingsstellingen zouden kunnen nestelen.

De algemene bedoeling was de Duitse legerleiding bij aanvang van de actie te misleiden, waardoor deze misschien zou geloven dat het een operatie van veel grotere omvang betrof dan in werkelijkheid het geval was. Om die reden zouden de ruim 700 parachutisten over een breed gebied worden gedropt, waarbij het zwaartepunt in de provincie Drenthe moest liggen. Daarbij mochten de parachutes, anders dan in andere gevallen, na de landing niet worden begraven. Ze moesten bewust op de grond worden achtergelaten, wat misschien zou bijdragen aan de indruk dat het hier om een zeer grote luchtlandingsoperatie ging. Daarnaast zou een aantal dummy-para's worden afgeworpen, wat de verwarring en misleiding nóg groter moest maken. Ten slotte moesten de BBC, Radio Oranje en de pers op de dag van de landing bekendmaken dat er in geheel Noord-Nederland op grote schaal droppings hadden plaatsgevonden. Uit veiligheidsoverwegingen zou het Nederlandse verzet pas een halve dag na het begin van de operatie, door middel van een gecodeerde boodschap, ("Le bateau est renversé" / "De boot is omgeslagen") via Radio Oranje worden ingelicht.

Omdat men ervan uitging dat de Duitse troepen waarschijnlijk gedesorganiseerd, oorlogsmoe en gedemoraliseerd zouden zijn, werd voorzichtig aangenomen dat zij incidenteel misschien wel bereid waren tot een eervolle overgave, als de gelegenheid zich daartoe zou voordoen. De praktijk zou echter anders uitwijzen.

Behalve het beroepskader waren de Franse parachutisten doorgaans vrijwilligers. Velen waren voortgekomen uit het verzet. Anderen waren afkomstig uit de zogeheten "chantiers de jeunesse" (geheime paramilitaire opleidingskampen voor jongeren in het onbezette deel van Frankrijk). Vrijwel allen waren in

de eerste oorlogsjaren het (deels) bezette Frankrijk ontvlucht, soms op spectaculaire wijze. Sommigen kwamen pas na vele omzwervingen in Engeland aan, enkele anderen, die via de Pyreneeën ontsnapten, werden in Spanje tijdelijk in kampen geïnterneerd. Voor allen gold dat hun motivatie zeer goed was. Enerzijds een aantal oude rotten, met veel gevechtservaring, opgedaan in de landen van Noord-Afrika, of bij kleinere operaties in Frankrijk. Anderzijds waren er velen voor wie "Amherst" pas de tweede of derde actie was. En ten slotte waren er de jonge "broekies", met zeer weinig tot geen spring- en gevechtservaring.

De weersverwachting voor de komende operatie was overigens slecht. De meteorologische diensten voorspelden met betrekking tot het operatiegebied unaniem een laaghangende bewolking, dichte grondmist en praktisch geen zicht. Geen geschikt weer dus voor para's. Desondanks werd besloten de operatie te laten doorgaan.

Tijdens operatie "Amherst" bestond elke stick uit 15 man (twee officieren, twee onderofficieren en elf korporaals en soldaten). Indien nodig kon een stick nog worden opgesplitst in twee ploegen ("demi-sticks"), elk met een commando-element van een officier en een onderofficier, die onafhankelijk van elkaar konden opereren. Elke stick had twee containers met extra middelen (munitie, wapens, rantsoenen e.d.). Elke man had, naast een persoonlijke bewapening, die hijzelf had mogen kiezen, voor 2 dagen proviand. Elke compagnie had een sterke zend-ontvangst installatie bij zich. Om de 4 uur ving men berichten op, die via de B.B.C. verzonden werden. Per groep was er één ontvanger. Iedere man had, ter herkenning, een gele halsdoek. Bij elke stick was een "Alsacien" aanwezig, een uit de Elzas afkomstige Fransman die ook Duits sprak. De Drentse en Friese bevolking zal doorgaans stomverbaasd geweest zijn in het Duits te worden aangesproken door mannen in een onbekend uniform.

Omgeving Ipswich, vlak voor vertrek

Toespraak door generaal Gale voordat de operatie van start ging

Er werden 47 vliegtuigen bij deze operatie ingezet. Het droppen moest in één uur plaats vinden, daarom moest het opstijgen ook één uur beslaan. De operatie vond dan ook gelijktijdig vanaf drie vliegvelden plaats, met per vliegveld 15 dan wel 16 toestellen van de vliegvelden Dunmow, Shepgrave en Rivenhall. Stick nummer 13, die uiteindelijk bij Haulerwijk gedropt zou worden, steeg op van het vliegveld Shepgrave.

De start van het eerste vliegtuig had plaats op 7 april 1945 om ca. 20.30 uur. Vanuit Engeland werd koers gezet naar België om boven Brussel koers te zetten naar het Noorden. De droppings boven vijandig gebied vonden plaats van 23.45 uur op 7 april tot 00.45 uur op 8 april.

Men dropte ook ter misleiding iets minder dan 150 dummy- parachutisten (door de Fransen "mannequins" genoemd). Dit waren kleine parachutes, waaraan kleine, van jute vervaardigde en met zand gevulde, poppen hingen. Op de rug van deze poppen zat een plankje met explosieven en ontstekers welke afgingen zodra de pop op de grond terecht kwam. De vijand moest daardoor de indruk krijgen dat er op die plek werd gevochten en er (onnodig) troepen naartoe sturen. Overigens schijnen de Duitsers hier niet veel van gemerkt te hebben. Daarnaast werden er ook nog 30 containers voor het verzet gedropt.

Waar van tevoren rekening mee was gehouden werd bewaard: boven het operatiegebied was sprake van een laaghangende bewolking, waardoor de para's niet van de gebruikelijke hoogte van 250 m konden springen, maar vanaf 600 m hoogte werden afgeworpen. Of de laaghangende bewolking de oorzaak was, de tamelijk harde westenwind of de onervarenheid van de Engelse piloten is niet duidelijk, maar veel sticks kwamen ver buiten hun doelgebied neer en hadden grote moeite zich te hergroeperen. Veruit de meeste sticks slaagden er desondanks in zich binnen een uur te hergroeperen; sommige andere groepen lukte dat niet. Zij waren enkele uren kwijt alvorens weer compleet te zijn; vier sticks raakten zelfs nooit meer compleet. Maar er waren ook plaatsen waar de resultaten uitstekend waren. Zo werd in Appelscha de brug over de Compagnonsvaart veilig gesteld en na veel moeite ook de Veenhoopsbrug in Smilde.

Fransen achter de linies

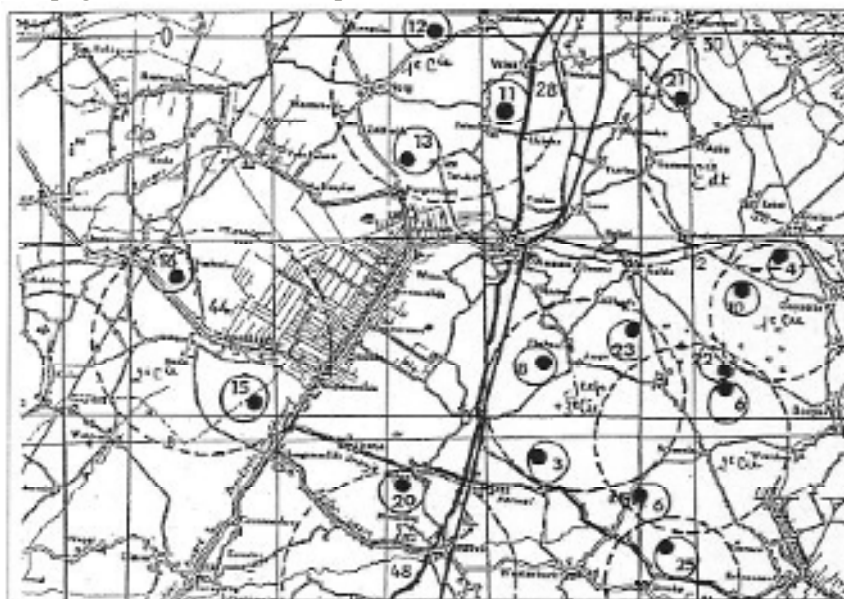
Drie radiobedieners; om te kunnen zenden moest met behulp van een dynamo electriciteit worden opgewekt

1.1 Dropping omgeving Haulerwijk

Een zestigtal para's werd afgeworpen boven de gemeenten Ooststellingwef en Smilde. Een 7-tal kwam in de Fledders bij Veenhuizen terecht.

Een groep van 8 of 9 Franse para's van stick 13 kwamen ten zuidoosten van Haulerwijk in de buurt van het Witte Huis neer in het weiland van Mindert de Boer, een grotendeels open gebied met hier en daar een paar bosjes en wat bomen (zie de situatiewaart op blz. 5).

Deze droppingplaats aan de Slinke was ver verwijderd van het beoogde doel, gebied 15 of 16 op de landingskaart. Ze hadden zich moeten verzamelen in Appelscha bij de hoofdmacht van hun compagniescommandant, kapitein Pierre Sicaud.

Beoogde landingsplaats van de diverse sticks

Stick nummer 13, die in de buurt van Haulerwijk neer kwam bestond uit: (bron: boek Operatie Amherst; Roger Flamond).

Groep Vidoni:

1. Albert Vidoni
2. Henry Pintaud
3. Henri Fouque
4. Franci Recollon
5. René Berthier
6. Christian Ferrandi
7. Pierre Pauli
8. Lucien Souvigny

Groep Brunet:

- Louis Brunet
- Pierre Deflassieu
- Henry Piollat
- Joseph Sallier
- Georges Finet (Finkelstein)
- Jean Moureau
- Jules Garcia

De meeste leden van de groep kenden elkaar niet en maakten pas gedurende de vlucht vanuit Engeland kennis met elkaar. Hun groepscommandant was luitenant Albert Vidoni, hij sprak ook Duits en was in het burgerleven advocaat in Parijs.

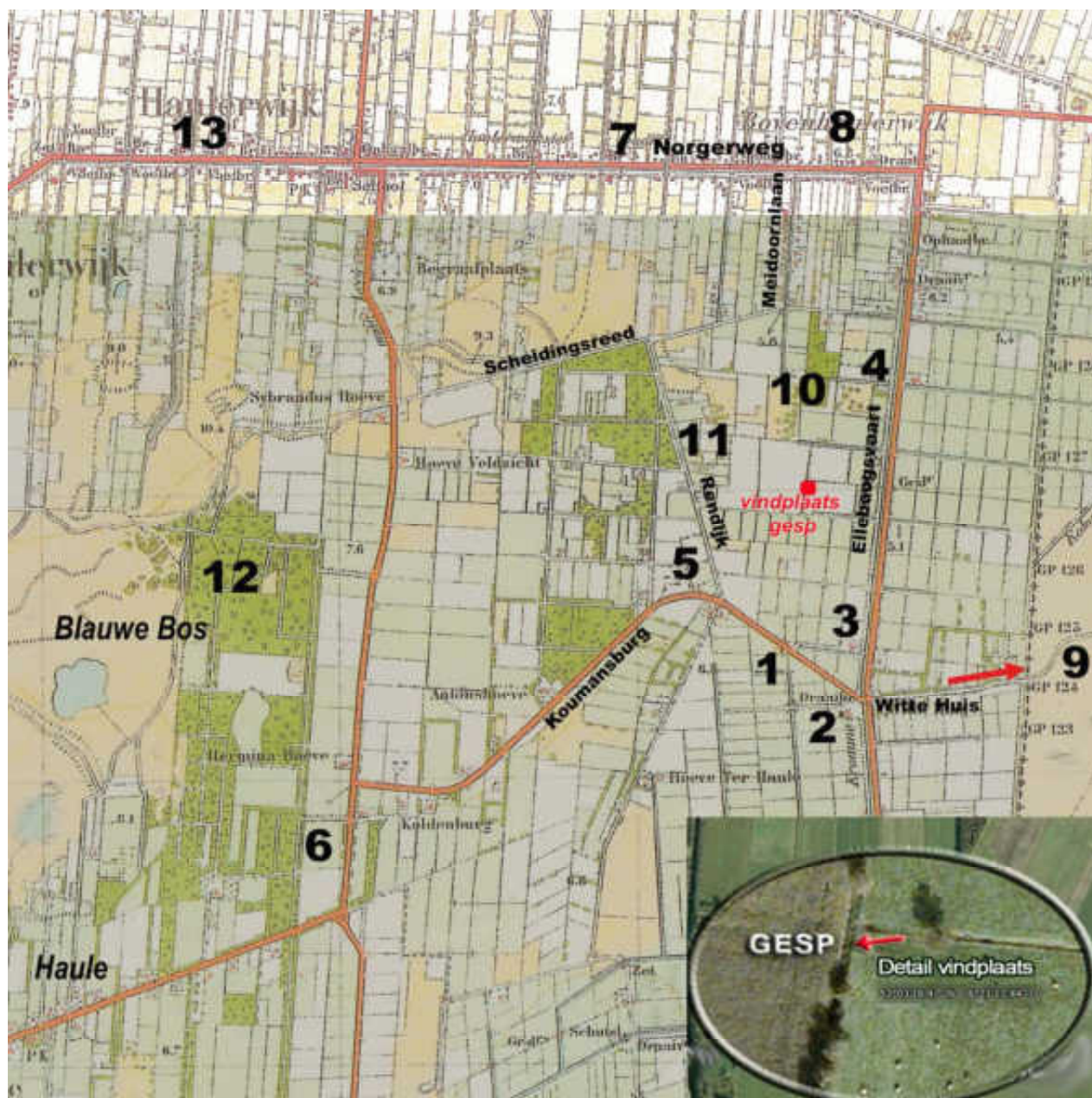
Ook in de Weerpolder is een groepje parachutisten geland. Mogelijk is dit (een deel van) de groep Brunet. Ze werden in eerste instantie verborgen bij boer Jellema aan de weg Oosterwolde – Veenhuizen en later door burgers via het Fochteloërveen naar de andere Fransen in Appelscha gebracht.

Henry Piollat, Joseph Sallier en Jules Garcia, drie Franse para's, waarvan Garcia bij de Slinke zou landen en Piollat en Sallier mogelijk in de Weerpolder

Joseph Sallier en Georges Finet met 2 kameraden op Hollandse bodem

1.2 Situatiekaart omgeving Haulerwijk

1 boerderij Alle van der Leij, waar de Fransen het eerst aanklopten

Topografische kaart uit 1923

2 boerderij Fokke Tamminga waar de Fransen 4 Duitsers uit de schuur haalden en aan de slootkant dood schoten

3 boerderij Mindert de Boer, waar Henri Pintaud mogelijk op wacht zou hebben gestaan

4 boerderij Jan Oenema, vanwaar Duitsers op de Franse para's schoten

5 boerderij Jacob Bijker, waar de Franse para Henri Fouquer heen vluchtte

6 Tonckenshoeve van Andries Hiemstra, waar 2 Fransen zich na het gevecht schuil hielden achter in een bos

7 verblijfplaats ingekwartierde Duitse soldaten op diverse plaatsen langs vaart aan de Norgerweg

8 Garage van Roffel, waar de gevangenen genomen Fransen gevangenen gehouden worden

8 fietspad, waarlangs Henri Fouquer naar Veenhuizen werd gebracht

10 verblijfplaats groep Franse para's op zondagmorgen

11 boerderij Hendrik Veenstra, waar de Franse parachutist Julius Garcia zich schuil hield en handgranaat naar Duitsers gooiden

12 Kokshiem, huis van Lambertus Kok in het Blauwe Bos

13 praktijk dokter Beumer, waar gewonde Fransen naar toe gebracht zijn om verzorgd te worden

1.3 Onderdak zoeken

Het was een donkere nacht en de para's wisten op dat moment waarschijnlijk niet waar ze waren geland, hoewel ze over heel gedetailleerde kaarten beschikten. Om ongeveer 2 uur in de vroege morgen van 8 april klopte de groep Vidoni boer Alle van der Leij uit bed (*punt 1 op de situatiekaart*) en brachten een deel van het vele uitgeworpen materieel bij hem in de schuur en beduiden Alle van der Leij dit geheim te houden. Ook op het land bleef nog het één en ander aan spullen liggen.

Waarschijnlijk heeft Alle van der Leij gedacht dat het Duitse soldaten waren die bij hem aan klopten en heeft ze door verwezen naar buurman Tamminga. Mogelijk wist hij dat daar Duitse soldaten verbleven. Later kwam van der Leij hierdoor nog behoorlijk in de problemen, omdat de "ondergrondse" hem beschuldigde van verraad. Hij zou de Fransen met opzet in de handen van de Duitsers willen spelen. Maar Roelof Voortman, hoofd van de CVO school in Haulerwijk, die in het verzet zat, legde uit dat daar geen sprake van was.

De Fransen kwamen bij de boerderij Ora et Labora van Fokko Tamminga, (*punt 2 op de situatiekaart*) die stond bij de toenmalige ophaalbrug bij het Witte Huis en vroegen in het Duits om onderdak. Niemand was er zich op dat moment van bewust dat dit de eerste geallieerde militairen in de provincie Friesland waren. Tamminga herkende de Franse uniformen dan ook niet en hij besepte niet dat het manschappen van een bevriend leger waren. Het toeval wilde, dat hij al vier Duitse militairen te slapen had, die op de terugreis naar Duitsland waren en inkwartiering hadden geëist.

"Wy ha al kammeraten fan jimme ûnderdak, sei us heit. Hy tocht dat hy e nij mei Dútsers te krijen hie, omdat de kommandant fan dy parajutisten ek Dúts tsjin him prate", vertelt zoon Hendrik Tamminga later. De Franse para's willen die kameraden wel eens zien. Tamminga: "Sy gongen de souder op en dêr wie it fan; handen omhoog". De Duitsers worden mee naar buiten genomen en aan de slootkant van de weg Koumansburg zonder meer doodgeschoten. "Yn koelen bloede" vertelt Tamminga later met afgrijzen. "Us heit en mem fûnen dat ferskriflik. Mar de Fransen ha net oars kinnen. Sy moasten dy Dútsers wol kwyt."

Boerderij van Fokko Tamminga

De lijken blijven aanvankelijk liggen in de slootwal, half achterover liggend met de benen en laarzen omhoog en de hoofden onder water. Eén Duitser lag een eindje verder in het weiland van Mindert de Boer, mogelijk heeft hij nog een vluchtpoging gedaan. Veel mensen uit de omgeving hebben ze zo zien liggen en denken er met afschuw aan terug. Fokko Tamminga ontfermt zich de volgende dag over de stoffelijke overschotten, laadt ze op een kar en brengt ze naar het kerkhof in Haulerwijk, waar ze worden opgebaard in het lijkenhuisje.

De namen van de vier Duitse militairen zijn:

naam	geboortedatum	rang	woonplaats
Josef Gerbl	09-03-1922	Ober-gefreiter (korporaal)	
Heinrich Timmermann	03-12-1923	Ober-gefreiter (korporaal)	
Alfred Huber	28-12-1920	Ober-Jager (sergeant)	Flaxdorf (Pfalz)
Hans Aderholt	25-10-1917	Fahnrich (vaandrig)	

Zie bijlage 2 voor de overlijdensaktes, in 1947 opgesteld door burgemeester Bontekoe.

Wietske de Boer, dochter van Mindert de Boer, was toentertijd een jaar of 14. Ze schrijft januari 2013 vanuit haar tegenwoordige woonplaats in Amerika dat haar ouders die zaterdagavond onderdak moesten geven aan drie Duitse soldaten. Het waren jongens van een jaar of 17 of 18, die tevreden waren dat ze in het hooi mochten slapen. Ze zaten s'avonds bij de familie de Boer in de kamer en waren eigenlijk maar een beetje zielig. Toen gevraagd werden of ze vrijwilligers waren, zeiden ze:" Ja, vrijwillig gedwongen".

Toen er s'nachts werd geschoten zijn ze er vandoor gegaan en we hebben ze niet weer gezien. De volgende morgen lagen er drie (*redactie*: het zijn er vier) dode soldaten vlak achter ons huis op het land. Eerst dachten we dat het de soldaten waren die bij ons ingekwartierd waren, maar later bleek, dat het Duitsers waren die bij Tamminga waren ingekwartierd.

**Boerderij
van
Mindert de Boer**

2 Het gevecht tussen de Franse para's en de Duitse soldaten

De groep van Vidoni trok zich terug in het veld bij een bosje ten westen van de Elleboogsvaart het zgn. "Eelze boskje", schuin achter de boerderij van Jan Oenema (*punt 9 op de situatiekaart*). Op zondagmorgen maakten Jan Oenema en buurman Douwe Boerema een ommetje over hun land en liepen langs de mannen, die daar aan het kaarten waren en wat aan het eten waren. Meer buurtbewoners hebben ze daar gezien en zijn er langs gelopen, maar de mensen hielden zich wel stil.

Ook een groepje jongens, waaronder de zoon van de landwachter Pieter v. d. H. zag ze daar zitten en vertelde dit aan zijn vader, een felle NSB'er met de bijnaam "Pieter Bacil". Deze waarschuwde de Duitse commandant, die ingekwartierd was bij Sipke Duursma aan de Norgerweg, naast de toenmalige garage van Gerke Vegelien. Op dat moment waren ongeveer 200 Duitse soldaten ingekwartierd bij boeren en burgers aan de Norgerweg en de Elleboogsvaart. Deze groep was op doorreis naar de "Heimat". De Duitse commandant weigerde in eerste instantie actie te ondernemen en op de Fransen af te gaan, de oorlog was voor de Duitsers toch al een verloren zaak. Pieter v. d. H. dreigde de weigering echter aan de Duitse SD (Sicherheits Dienst) te melden, waarop de commandant uiteindelijk zwichtte en tot actie overging.

Een grote groep Duitse soldaten trok via de Eilewyk (Meidoornlaan) en de Slinke naar de plaats waar de Fransen bivakkeerden. Harm Duursma vertelde dat hij en zijn vrienden door Ep Beijert, die verderop aan een zandpad woonde, tegengehouden werden en naar huis gestuurd. De Duitsers omsingelden de para's en er ontstond een fel vuurgevecht. Dat het een fel gevecht was, bleek wel uit het feit, dat de mensen in de verre omtrek dekking moesten zoeken i.v.m. rondvliegende kogels. Zo vertelde Gauke Hof dat hij op de Rendijk was toen het gevecht uitbrak en zich in een sloot schuil moest houden. In dezelfde omgeving woonde Eelze Hof, zijn dochter vertelde dat de familie in de kelder moest schuilen. Ook de kinderen van Jan Duursma, die in het laatste huisje op de Eylewijk woonden, moesten naar de kelder, evenals de familie Jan Oenema op de Slinke. De Duitsers stonden vanachter de boerderij van Jan Oenema de Fransen te beschieten.

Hoewel de Fransen verwoed tegenstand boden was het een ongelijke strijd door de grote overmacht aan Duitse soldaten en werden ze overmeesterd. Vier gewonde para's Francis Recollon, Rene Berthier, Christian Ferrandi en Pierre Pauli werden gevangen genomen. De vijfde, commandant Vidoni, was aan zijn arm gewond, maar wist te ontkomen en vluchtte via de landerijen naar het Blauwe Bos.

Ook één van de Duitsers was aan de arm gewond geraakt. Gosse Bergsma herinnert zich nog dat de wond onder de pomp afgespoeld werd bij een woning aan de Eilewyk. Niet bekend is of er nog meer Duitsers gewond zijn geraakt bij het gevecht.

De vier gewonde Fransen werden door Eelze Hof met paard en wagen naar Haulerwijk gereden. Eén van de Fransen, waarschijnlijk Pierre Pauli, was in de rug geschoten en had hevige pijn; de rit op de boerenwagen zal dan ook geen pretje voor hem zijn geweest. Op de Rendijk kregen ze nog snel even wat te drinken van Anna, de vrouw van Eelze Hof. Ze trok zich niets aan van de scheldende Duitsers, die dit niet wilden toestaan.

De gewonde Fransen werden eerst naar het huis van dokter Beumer aan de Hoofdweg nummer 2 in het centrum van Haulerwijk gebracht, waar ze werden verzorgd door dokter Beumer, geassisteerd door Fenna Dijkstra, verpleegster uit Haulerwijk. Dokter Beumer sprak met ze in het Frans, wat de Duitsers niet konden verstaan. Overigens was het kruispunt in het centrum en het huis van dokter Beumer afgezet door Duitse soldaten, zodat de inwoners van Haulerwijk er niet in de buurt konden komen. Maar ondanks de afzetting hebben veel inwoners ze bij de dokter in de gang zien liggen, kreunend, maar ook scheldend op de "Moffen".

Bert van den Bert schrijft in zijn boek "De vrijheid moest duur betaald worden" dat hij ze in de gang zag liggen, scheldend op de Moffen, terwijl zijn uit het zuiden geëvacueerde, vloeiend Frans sprekende tante Josephina Maria Antoinette Theunissen, getrouwd met Piet van den Berg, zich met hen onderhield.

Na verzorgd te zijn werden de gevangen genomen para's afgevoerd naar de garage van Rense Roffel aan de Norgerweg. Ook bij Roffel waren Duitse militairen ingekwartierd. De voorkamer hadden ze gevorderd en ook moesten ze het bed af staan en zelf op de grond slapen.

De drie lichtgewonden moesten lopen en de vierde para werd liggend op de buik op de boerenwagen van Eelze Hof vervoerd. Twee nieuwsgierige Duitsers keken in de wagen naar de gewonde Fransman. Toen deze dit vernam spuugde hij ze in het gezicht, zo verbeterd was hij.

De Duitsers bewaakten de garage van Rense Roffel, maar ook de Haulerwijkster landwachters Pieter v.d.H. en Lammert v.d.V., bijgenaamd zwarte Lammert, liepen er rond te paraderen met het jachtgeweer op de rug, waarschijnlijk om indruk te maken. Dokter Beumer heeft de Fransen hier nog weer opgezocht en opnieuw verzorgd. Later werden ze met een Duitse vrachtwagen naar het ziekenhuis in Heerenveen gebracht. Na de bevrijding zijn ze overgebracht naar een herstellingsoord voor geallieerden in Beetsterzwaag.

De Duitse soldaten ontfermden zich na het gevecht over de door de Fransen gedropte spullen in de omgeving van het land van Mindert de Boer en de spullen in de schuur van Alle van der Ley, en dat was nogal wat, o.a. tenten, helmen, radio's etc.

Na de oorlog is Pieter v.d. H. in hoger beroep bij het Hof van Cassatie veroordeeld tot 12 jaar gevangenisstraf. In eerste instantie was hij veroordeeld tot 20 jaar R.W.I., maar i.v.m. zijn slechte gezondheid, hij was tijdelijk invalide, werd de straf verlaagd.

Hem werd o.a. ten laste gelegd dat hij in 1943 een groot aantal namen van mensen heeft doorgegeven, die in aanmerking zouden komen voor de Arbeitseinsatz in Duitsland. Ook het verraad van de Franse para's werd hem aangerekend.

Eerste vonnis van de Bijz. raad van cassatie inzake Pieter van der H.

Bijz. raad van cassatie

**Vermindering van straf voor
P. van der Heide**

P. van der Heide uit **Haulerwijk** werd dezer dagen door de bijz. raad van cassatie veroordeeld tot 12 jaar gevangenisstraf.

Hij heeft in 1943 te Heerenveen aan het aldaar gevestigde Arbeidsbureau een groot aantal namen opgegeven van personen, die voor de arbeidsinzet in Duitsland in aanmerking kwamen. Ook heeft hij meegewerkt aan de arrestatie van geallieerde parachutisten. De raad besloot de straf, waartoe Van der H. in eerste instantie veroordeeld was, 20 jaar R.W.I., te verlagen in verband met de gezondheidstoestand van verdachte, die thans tijdelijk invalide is.

3 Hoe het de ontsnapte Fransen na het gevecht verging

3.1 Julius Garcia

De 17-jarige (!) Franse para Julius Garcia had zich, mogelijk al vanaf de landing, verstopt in een hok achter de boerderij van Hendrik Veenstra aan de Rendijk (*punt 10 op de situatiekaart*), deze woning is later afgebroken. Hij probeerde de Duitsers vanuit zijn schuilplaats aan te vallen, een poging die mislukte en hij werd dan ook gevangen genomen. Later werd er nog een handgranaat gevonden, die hij waarschijnlijk naar de Duitsers had gegooid, maar die niet was ontploft.

Murk Hoekstra, die destijds met zijn ouders aan de Rendijk woonde tegenover de woning van Hendrik Veenstra, heeft op zondagmorgen met Garcia gesproken. Garcia vroeg hem op de kaart aan te wijzen welke kant Appelscha op was.

Julius Garcia, met stok, tussen andere para's

Juni 1995 is Garcia met zijn vrouw terug geweest in Haulerwijk en vertelde, dat hij na zijn gevangenneming getransporteerd is naar een plaats waar bunkers en geschut waren, vermoedelijk is dit Trimunt bij Marum geweest. Hier is hij meerdere malen met de dood bedreigd om hem tot inlichtingen te dwingen, waarbij ze hem een pistool op de slaap hebben gezet. Door tussenkomst van een hogere Duitse militair is erger voorkomen en is hij overgebracht naar de gevangenis in Leeuwarden. Hier kreeg hij van een goede vaderlander een ijzerzaag en heeft geprobeerd de spijlen door te zagen. Samen met een Amerikaanse piloot en twee Nederlandse studenten zat hij in een cel. Deze vertelden hem dat de bevrijding in zicht was, waarop hij zijn poging tot ontsnappen staakte. 15 april 1945 was het inderdaad zover en werd hij door de Canadezen bevrijd, waarna hij terug is gegaan naar zijn onderdeel in Engeland. Hij vertelde verder dat hij reeds voordat hij para werd, samen met zijn vader in het Franse verzet zat. Zijn vrouw vertelde, dat zij in die tijd angstige momenten heeft gekend, omdat ze helemaal niets van hem vernam en niet wist of hij nog wel in leven was. Tot een maand voordat hij naar Haulerwijk zou gaan, heeft de heer Garcia nooit iets aan zijn vrouw verteld over deze angstige periode.

Julius Garcia en zijn vrouw met Murk Hoekstra terug op de plaats waar de schuur van Hendrik Veenstra stond

Julius Garcia en zijn vrouw bij het monument van zijn dienstmaat Henry Pintaud op de begraafplaats in Haulerwijk

3.2 Henri Paul Fouque

In de boerderij van Jacob Bijker (*punt 5 op de situatiekaart*) is zoon Hendrik aan het werk als hij een schietpartij hoort. Hij kan zijn nieuwsgierigheid niet bedwingen en gaat kijken. Plat op zijn buik liggend volgt Bijker de schermutselingen in de verte. Plotseling ziet hij een man rennend, kruipend en wadend door slootjes, recht op zich af komen. Het is de Franse parachutist Henri Paul Fouque, rennend voor zijn leven, zijn maten is hij kwijtgeraakt. Onder een regen van kogels van Duitse soldaten en landwachters die hem op de hielen zitten, bereikt Henri Fouque de boerderij van Bijker.

De boerderij van de familie Bijker, door de voordeur vluchtte de Franse parachutist naar binnen

De doodsbanne Fouque wordt in de schuur verstopt onder een paar balen stro. Enkele tellen later arriveert de vijand. De Duitse soldaten zetten Hendrik Bijker meteen tegen de buitenmuur en de meegekomen landwachters uit Haulerwijk ondervragen hem. "Ik kringe fjouwer pistoalen op my rjochte. len fan dy mannen joech my ek noch in klap foar de kop. Hy woe fan my witte wêr't dy. Fransman bleaun wie." De officier geeft Hendrik vier tellen de tijd te praten, anders zal hij worden doodgeschoten. "Eltse tel duorre foar myn gevoel in hiel skoft. Mar by fjouwer skeaten sy net."

Dan begint een andere Duitser te tellen. Tot tien ditmaal. "Dat koe ik net mear ferneare. Ik woe derôf wêze. Dat ik sprong fan de iene Dutser nei de oare en ik raasde: schieten, schieten, schieten." Maar weer gebeurt er niets. De Duitsers doorzoeken wel de boerderij, maar Henri Fouque vinden ze niet, hoewel ze vlak langs het machinegeweer lopen dat de Fransman in zijn haast in een donker hoekje van de zolder heeft neer gegooid. Wel komen de soldaten en landwachters beladen met boter en vlees uit de proviandkelder, waarna ze vertrekken.

Voor Hendrik Bijker is dat het sein om de Franse soldaat te voorschijn te halen. Ditmaal verbergt hij hem in een van de bulten oud stro op het erf.

Als Hendrik hem 's maandags zoekt, durft de soldaat zich niet te laten zien. Verstijfd van angst houdt hij zich schuil tot dinsdagmiddag. "Doe stie hy ynienen foar it keukenrût. Hy hie ferskuorrende honger en toarst, want hy hie oars net hân as siedkerrels ut it strie."

Later die week brengt Hendrik Bijker, samen met de buren Jitse en Mindert de Boer en de evacu  Vera de Kruyff-van Vierden de Fransman in veiligheid. Verkleed als turfgravers, met de schep aan de fiets, wordt Henri via het pad achter het Witte Huis overgebracht naar de boerderij van Koop Zantingh aan De Fledders tussen Zuidvelde en Veenhuizen. Zantingh, werkzaam bij de Heidemij, had daar al andere para's verborgen. Deze para's verwelkomen Fouque met groot enthousiasme. Later wordt deze groep overgebracht naar Appelscha. "Henri hie syn typysk Fr nske snorke  fskeard. En hy hie in pistoal  nder de klean ferstoppe. At se us oanh lden, soe hy sjitte."

Hendrik Bijker ziet de Fransman enkele dagen later, na de bevrijding van de gemeente Ooststellingwerf, terug. "D r stie in jeep by  s op it hiem en d r wie allegear f lk by. Doe't Henri my seach, fleach hy my fuort om 'e hals. It wie mar sa'n lyts mansje. He tute my op beide wangen. No, dat wie yn dy tiid wat! Jo wiene doe al ferlegen at der in famke nei jo seach", herinnert Bijker zich.

Na de oorlog is Henri Fouque nog eens met zijn vader terug geweest bij de familie Bijker om ze te bedanken.

In 2006 heeft Rinze Oenema samen met amateurhistoricus Sander Reinders uit Haulerwijk de omgeving op film vastgelegd, waar de landing van de Fransen heeft plaatsgevonden en waar ze na het gevecht zijn beland. Hierbij zijn gesprekken gevoerd met o.a. Aaltje Hof – Bijker, dochter van Hendrik Bijker. Zij was op de boerderij van haar ouders toen daar de doodsbange Henri Paul Fouque naar binnen vluchtte. Deze film is te zien in Deel 4 van de filmserie "HAULERWIJK IN OUDE BEELDEN". Een samenvatting van dit gesprek is door Sander Reinders opgetekend en wordt hierbij opgenomen.

HERRINNERINGEN VAN AALTJE HOFF - BIJKER AAN DE DROPPING VAN FRANSE PARACHUTISTEN OP 7 APRIL 1945 IN HAULERWIJK.

Noot: dit gesprek van Rinze Oenema met Aaltje Hoff - Bijker vond plaats in 2006, Aaltje is dan 86 jaar en woont te Breukelen.

Ik begin maar met het verhaal van de parachutist, die op 8 april 1945 bij ons kwam binnenvluchten. Eerst even een verhaal, mijn moeder had een nicht in Utrecht wonen. maar in de steden was het toen hongerlijden. Het eten was al jaren op de bon. Maar ze kregen steeds minder te eten, in 1944 was het al heel erg gesteld en in 1945 nog beroerder.

Mijn moeders nicht Leida dacht ik ga met mijn dochtertje Lijdi naar Friesland en dan hoopte ze wel bij ons te kunnen inwonen, want op de boerderij was al tijd wel eten. Maar jammer voor Leida, wij hadden al evacu s uit Arnhem.

Na de strijd in en om Arnhem, moesten alle inwoners de stad uit en na een lange zwerftocht kwam Vera, onze evacu , een weduwe met twee zoontjes, toen bij ons. Haar ouders waren ingekwartierd een eindje verderop bij familie de Vries (aan de thans Koumansburg).

Dus Leida kon niet bij ons inwonen, maar wij hadden veel burgers uit Veenhuizen die bij ons melk kwamen halen, want dat was voor de burgers ook niet te krijgen of veel te weinig. En toen mijn vader even naar Veenhuizen en had al direct een overnachtingsadres voor Leida en haar dochtertje Lijdi. Ze kwamen dan 's mor0gens voor het ontbijt op de fiets naar ons toe en bleven de gehele dag bij ons, 's avonds na het eten gingen ze weer terug naar Veenhuizen.

Zo ook op zondag 8 april 1945, maar toen kwam Leida h el erg zenuwachtig vertellen, dat zij een eindje verderop vier dode Duitsers had zien liggen. Ik werd nieuwsgierig en stapte op mijn fiets en ging kijken. En ja daar lagen in een sloot een klein eindje van de weg, vier paar benen met laarzen op de wal, hun hoofden en lichamen lagen onder water in de sloot. Zo iets vreselijks had ik natuurlijk nog nooit gezien.

Ik ging weer naar huis en Leida zou en ging dus ook met dochtertje Lijdi die , dag naar mijn oom en tante Berga die in Appelscha woonden. Het was die zondag 8 april 1945 heel mooi weer en wij zaten 's middags voor het huis op de bank. Eensklaps hoorden wij schieten, dus kijken wat gebeurt er toch. Wij zagen in de verte op ons land twee mannen hard rennen; en eensklaps viel er één neer. De soldaat die neer viel, bleek later Henry Roger Jean Louis Pintaud te zijn, deze was gesneuveld. Mijn broer Hendrik riep, "allemaal vlug de kelder in". Wij door de voordeur de kelder in, de kelder bevond zich onder twee bedsteden. Daar hadden we veel weckflessen met vlees, stiekem geslacht.

Toen we daar een poosje gezeten hadden zagen we eensklaps laarzen voor het kleine kelderraampje. Het duurde niet lang daarna dat we gerammel aan de voordeur hoorden. Broer Hendrik deed de deur open en werd haast omver gelopen door een natte soldaat. Die liep de gang in en zag ons in de kelder zitten. Hij wou zich zo op ons laten vallen. Ik herinner mij nog de doodsangst in de ogen van de soldaat. Hendrik nam hem mee naar de deel en naar de trap die naar de koe zolder ging en naar de hooivakken die vol met stropakken lagen. Tussen die grote zware stropakken zit altijd veel ruimte, heel anders dan met hooi. Dus daar kon de parachutist zich goed verstoppen.

Even later kwam broer Hendrik vertellen dat hij in de verte Landwachters en Duitsers zag lopen. Landwachters waren N.S.B.-ers die door de Duitsers als een soort politie waren aangesteld en ze werden door de bevolking natuurlijk erg gehaat. Hendrik zei "gaan jullie maar gauw naar de burens, voordat die Landwachter hier komen".

Het is zondagmiddag dus heel gewoon dat er niemand thuis is. Dus wij naar de burens, de familie Jitse de Boer, die na de oorlog naar Canada gemigreerd zijn. Vera, onze evacu e en de twee zootjes gingen niet mee. Ze zei " ik woon met de kinderen in deze aparte kamer en heb niets met de bewoners te maken".

Broer Hendrik bleef thuis, want het liep tegen melkerstijd. Broer Jaap die zondags altijd naar zijn vrienden in het dorp ging, kwam thuis om te melken. Maar toen stormden er Duisters en Landwachters binnen. De Landwachters waren inwoners van Haulerwijk. Mijn broers moesten onder bedreiging van vuurwapens zeggen waar de parachutist was. Maar Hendrik en Jaap zeiden geen parachutist te hebben gezien.

Maar hij was bij onze boerderij verdwenen, zeiden ze en dreigden de volgende dag met een grotere groep terug te komen, om de parachutist te zoeken . En o wee als ze hem dan vonden, dan ging de boerderij in vlammen op. Gelukkig zijn ze de volgende dag niet terug gekomen

Nu ga ik eerst vertellen wat we dus later hoorden, de voorgeschiedenis. De paragroep waarvan onze para Henri Fouquer de jongste was, 19 jaar, waren geland in de nacht van 7 op 8 april 1945.

Ze moesten de omgeving verkennen, hij liet ons later een kaart zien waarop iedere boerderij en boom en sloot opstond. Ze klopten die droppingsnacht bij boer Fokko Tamminga aan om onderdak (thans Slinke nr 14 Haulerwijk). Tamminga zei "dat mag wel maar ik heb al vier Duitse militairen die in het hooi slapen".

De Franse para's gingen kijken! Onder bedreiging van stenguns werden de Duitsers naar een weiland gedreven er daar alle vier voor een sloot staande neergeschoten, zodat ze achterover vielen in het water en hun benen en laarzen zichtbaar op de wal lagen.

Mijn broer Jaap werkte bij de Nederlandse Heide Maatschappij (Heide Mij) en ze waren toen in Veenhuizen bezig om heide te ontginnen, Jaap was daar opzichter. Toen hij daar op een ochtend aankwam (maandag 9 april) zei zijn baas Koop Zanting, "kom nou eens kijken wat ik in de schuur heb" (thans De Fledders nr 8, Zuidvelde). Wel voorzichtig want niemand mocht iets zien of horen. Tot Jaap zijn stomme verbazing waren daar een hele groep Franse para's. Jaap zei op zijn beurt "wij hebben er ook één in huis, maar die behoort natuurlijk bij deze groep".

En toen heeft mijn broer de "ondergrondse" ingelicht en is er al gauw een plan opgezet om onze para Henri naar zijn ploeggenoten te brengen. Een familielid van onze burens Jitse de Boer, zat in het ondergrondse verzet en werd ingeschakeld. Er werd een vluchtplan (voor dinsdag 10 april 1945) gemaakt. 's Morgens in alle vroegte moest Henri Fouquer zich scheren in onze verduisterde koeienstal. Hij kreeg een blauwe overall en klompen aan en een pet op, zodat hij op een boer leek. Een gouden armband moest hij afgeven om ontdekking te vermijden. Onze evacu  Vera kon een beetje Frans praten en zij drukte Fouquer op het hart dat hij beslist niet mocht praten. Hij mocht absoluut niet praten, want een Friese boer die Frans sprak dat was niet normaal, hij moest zich dus doofstom houden.

Maar voordat de reis begon spoedde Henri zich naar de kozolder en daar haalde hij tot onze grote verbazing twee schietwapens weg, die hij daar al die tijd verstopt had. Wat een geluk dat de Duitsers die niet gevonden hadden.

Mem (moeder) gaf hem nog een voorraad eten mee. Mindert de Boer van het ondergrondse verzet en mijn broer Jaap zijn toen met hem naar Veenhuizen gefietst waar 'zijn ploeggenoten waren (thans De Fledders nr 8, Zuidvelde). Toen ze daar in de schuur binnen kwamen was de blijdschap van die grote groep para's geweldig groot. Ze vlogen Henri Fouquer allemaal om de hals en bleven maar zoenen. Jaap en Mindert de Boer waren ontroerd, zij waren niet gewend dat mannen zo met elkaar zoenden.

Een paar dagen later, 14 april 1945, was ik de reed, de inrit voor boerenwagens, aan het harken, dat moest elke zaterdag gebeuren. Ineens stopte er een open vrachtwagen met daarop allemaal parachutisten. Ze sprongen van de auto en riepen naar ons dat we bevrijd waren.

Noot: bij de bevrijding van Norg op 13 april 1945, zijn Franse para's vanuit de Oosterduinen op een open vrachtauto Norg binnen gereden.

Onze para, Henri Fouquer, was er gelukkig ook bij. Nou wat een ongelooflijk mooi nieuws. Wat waren we allemaal blij. Maar al die para's hadden een ongelofelijke honger, want hun noodrantsoenen waren natuurlijk allemaal al lang op. Wij hadden weckflessen met vlees van stiekem geslacht vee, ik weet niet of het schaap,-kalf,-of varkensvlees was en die haalden we uit de kelder. De para's trokken de weckflessen open, maar ik griezelde ervan. Ze aten dat koude drillerige vette vlees op, ze waren echt uitgehongerd.

*Opgeschreven door Sander Reinders
April 2006 te Haulerwijk.*

Zoals reeds aangegeven was Vera de Kruyff-van Vierden als evacu  in het laatste gedeelte van de oorlog ondergebracht bij de familie Bijker. Ze heeft een dagboek bijgehouden van haar belevenissen als evacu . Een deel van dit dagboek, dat te maken heeft met de gebeurtenissen rondom Henri Fouque, is als bijlage 4 opgenomen bij deze notitie. Haar verhaal wijkt op een aantal punten af van het verhaal van Hendrik Bijker en ook van het verhaal van Aaltje Hoff-Bijker.

3.3 Albert Vidoni

De aan zijn duim gewonde commandant Albert Vidoni vluchtte naar het Blauwe Bos en kwam terecht bij Lambertus Kok, de toenmalige NSB loco-burgemeester van de gemeente Ooststellingwerf (*punt 12 op de situatiekaart*).

"Koksheim", de woning van Lambertus Kok in het Blauwe Bos

Kok riep de hulp in van dokter Beumer, huisarts in Haulerwijk. Deze verbond Vidoni op "Kokshiem", het huis van Kok en seinde het verzet in.

dokter Beumer

Lambertus Kok

Vidoni werd door Roelof Voortman, Anne van Weperen en Johann Rhebergen, politieagent te Haule, bij Kok vandaan gehaald en naar de Haule gebracht, waar hij bij de familie Harke Landmeter ondergebracht werd (nu Dorpsstraat 23).

Tot de bevrijding op 13 april verbleef Vidoni bij de familie Landmeter. Hij sliep er op zolder, samen met Roelof Voortman. Volgens Jan Landmeter, zoon van Harke, sliep Vidoni met 1 of 2 geladen revolvers onder zijn kussen.

Huis familie Landmeter

3.4 Twee para's bij de Tonckenshoeve

Twee andere para's kwamen, evenals Vidoni, na het gevecht ook in het Blauwe Bos terecht, vlak achter de Tonckenshoeve van boer Auke Hiemstra (*punt 6 op de situatiekaart*). Op maandag merkte Andries, de zoon van Auke Hiemstra, ze op. Ze hoorden de para's praten met Jan Martens, een evacué, die bij hun burens was ondergebracht. De familie Hiemstra en de familie Willem Donker heeft de mannen toen van eten en drinken voorzien. Daarbij was wel voorzichtigheid geboden, aangezien er ook NSB'ers in de omgeving woonden. Ze moeten daar 3 nachten doorgebracht hebben, want uit een foto met een opschrift van Roelof Voortman blijkt dat ze de nacht van 12 op 13 april doorgebracht hebben bij Hendrik de Weerd (zie verderop in dit hoofdstuk).

De Tonckenshoeve

In 2005 zet Andries Hiemstra, dan woonachtig in Canada, zijn herinneringen over het gebeurde op papier. Hier volgt zijn uitvoerige verslag.

Verslag Andries Hiemstra (de redactie heeft de oorspronkelijke tekst van Hiemstra in takt gelaten), waarbij de heer Hiemstra nog het volgende opmerkt:

“Ik heb mijn best gedaan het zo nauwkeurig weer te geven, zonder opsieren. mijn hollands schrijven een beetje (zo zo) is. Wij doen dit eigenlijk nooit meer (mijn excuus). Ik vond het toch ook nog wel weer mooi om dit nog eens te herleven. Wat is het al weer lang geleden, toen was ik 15 jaar. In 1949 naar Canada vertrokken op een oud troepen-schip. We zijn slecht één keer weer terug geweest en de Tonckenshoeve bezocht. Still a precious spot”.

Hier volgt dan mijn verslag wat betreft de twee parachutisten.

Het zal zowat een week voor de bevrijding geweest zijn. Dus we waren nog onder de Duitsers.

De dag tevoren (het was zondagmiddag) gingen onze neef Wietze de Roos en ik achter ons huis uit door het bos naar de middagdienst in de kerk op Haulerwijk.

Toen wij echter het open stuk overstaken tussen ons bos en het blauwe bos hoorden we schieten en ook hoorden we een paar keer een kogel door de lucht fluiten. Spoedig hield dit weer op en we vervolgden onze weg. Het kwam uit de richting van waar de weg afslaat naar Veenhuizen of het Witte Huis.

Toen we later allemaal thuis waren wist broer Wietze te vertellen, dat terwijl hij over de weg fietste een paar vreemde soldaten over de weg staken en in richting van het bos gingen.

Er werd in de buurt ook gepraat over parachutisten die bij het Witte Huis geland waren om de brug te verzekeren tegen opblazen. Er werd verder niet meer over gesproken, er gingen allerhande praatjes rond. Het was een spannende tijd.

Echter de volgende morgen zei vader tegen mij dat ik kon het stuk land achter het huis wel gaan eggen om het zaaiklaar te maken. En zoo ging ik dan met de oude kedde (het paard) en de eg naar het land. Het was wel mooi weer maar niet zonnig. En begon zodoende met het eggen echter na één of twee rontes gedaan te hebben had het paard al een keer de boswal gekeken en toen hoorde ik stemmen.

Het bleek dat een evacuee van één van onze burens (Jan Martens) in gesprek was met een persoon die op de grond zat. Om dit te willen zien liet ik het paard staan en ging over de sloot en zag dat de evacuee in gesprek was met twee soldaten die daar de nacht door gebracht hadden.

Voor dat ik over de verbazing heen was werd mij gevraagd (De soldaten spraken Duits alsook de evacuee). Zodoende werd mij langs de evacuee gevraagd of ik even op de kaart wou aangeven waar we ons bevonden.

De evacuee had zijn bril niet bij hem, ik had dat gedaan en het werd gewardeerd want meteen kreeg ik reep chocolade, iets dat wij in hele tijd niet gezien hadden.

Ik wist eigenlijk niet goed wat er mee te doen, heb het toen aan moeder gegeven die het wel zou verstoppen. Ik weet niet meer of ik eerst het eggen afgemaakt had of niet.

In de namiddag van die dag terwijl wij bij de pomp stonden kwam daar één van de twee soldaten naar ons toe vanuit het bos.

Hij wist te beduiden dat hij dorst had en hij kreeg wat water uit de pomp en door onze evacuee die ook Duits kon vroeg hij of hij wat water mee kon krijgen voor zijn maat, dit was ook geen bezwaar en hij ging weer naar het bos met een emmertje water. Het emmertje was bruin dat weet ik nog.

Die avond na donker kwamen de twee soldaten bij ons in huis om door de evacuee te spreken over de militaire toestand in onze buurt.

Ze wilden zo gauw mogelijk terug naar hun group maar wisten niet waar ze zijn moesten.

Ze deelden nog eens chocolade uit en ook Engelse cigareten. Vader was een rooker en tabak was ook schaars geweest, zodoende genoot hij bijzonder van een engelse cigarette.

De volgende paar dagen bleven de mannen in het bos wij brachten hun wat te eten in de avond.

Ondertussen was de ondergrondse op de hoogte gebracht (ik geloof door een docter in Donkerbroek). En zo zijn ze op een nacht vervoerd naar ik meende Appelscha daar was meer militaire actie met het oog op de bevrijding. Het ligt mij bij dat een van de twee soldaten nog eens terug geweest is maar zeker weet ik het niet zij waren Frans.

ANDRIES (ANDY) HIEMSTRA

BOWMANVILLE ONT. CANADA L1C 3K2

Hiemstra schrijft dus dat hij denkt dat de ondergrondse de twee mannen naar Appelscha vervoerd heeft. Dat klopt, maar voordat ze naar Appelscha gingen hebben ze eerst nog één nacht doorgebracht op de Haule bij Hendrik en Tjitske de Weerd (nu Dorpsstraat 50). Dit blijkt uit de tekst op de achterkant van een foto die de familie de Weerd ter herinnering kreeg van Roelof Voortman, zie hoofdstuk 5, De bevrijding.

Woning van de familie De Weerd, nu Dorpsstraat 50, Haule

Hiemstra schrijft dus dat hij denkt dat de ondergrondse de twee mannen naar Appelscha vervoerd heeft. Maar voordat ze naar Appelscha gingen hebben ze eerst nog één nacht doorgebracht op de Haule bij Hendrik en Tjitske de Weerd (nu Dorpsstraat 50). Dit blijkt uit de tekst op de achterkant van een foto die de familie de Weerd ter herinnering kreeg van Roelof Voortman, zie hoofdstuk 5, De bevrijding.

Zoon Albert de Weerd, in 2014 93 jaar oud en wonende te Oosterwolde, vertelt dat Anne van Weperen en Roelof Voortman ze gebracht hebben. Hij weet nog dat Roelof Voortman Frans met ze sprak en ook dat er op een bepaald moment spanning bij de Fransen ontstond toen Anne van Weperen, die geen Frans sprak, iets tegen ze zei. Het waarom was Albert niet duidelijk, maar wel dat het even heel gevaarlijk werd.

Tijdens de oorlog had de familie De Weerd verschillende onderduikers in huis. Op de dag dat de Fransen er kwamen was er al een Jodin als onderduiker in huis. Dit was Jenny van Raalte, zij kende Frans en kon dus met de twee para's praten. Eerder was zij bij Harke Landmeter ondergedoken, tot dat op 22 december 1943 vlak naast het huis van Landmeter een Amerikaans jachtvliegtuig neer stortte, waar bij de piloot Richard Crow om het leven kwam. Het duurde maar even of er waren allemaal Duitsers van de Balhof uit Oosterwolde rondom het huis. Jenny is dan ook dezelfde avond, zodra het donker was, naar een ander adres op de Haule ondergebracht. Mede dankzij de mensen op de Haule heeft ze de oorlog overleefd. Ook haar zontje Leonard, die op verschillende adressen op de Haule en in de Weperpolder was verscholen, heeft de oorlog overleefd. Helaas is haar man (... Franken) in een concentratiekamp omgebracht.

4 Henry Pintaud gesneuveld

De aktie van de Duitsers kostte aan één Franse para het leven. Het was de 21-jarige Henry Pintaud, een granaatscherf trof hem in zijn hart.

Over de precieze plaats waar hij gesneuveld is lopen de meningen uiteen.

Volgens sommige mensen was dit bij “Eelze boskje”, de plaats waar de groep die morgen verbleef en door de Duitsers werd omsingeld (*punt 9 op de situatiekaart*).

Anderen vertellen echter dat hij gesneuveld is achter of naast de boerderij van Mindert de Boer (*punt 3 op de situatiekaart*). Mogelijk had hij daar een schuilplaats gevonden of stond hij er op wacht als vooruitgeschoven wachtpost.

Vera de Kruyff schrijft in haar dagboek: “vlak bij ons op een korenveld zagen we mannen heen en weer rennen, één plofte neer, kennelijk aangeschoten, hij was dodelijk getroffen.” Dit moet dan in de buurt van de boerderij van Hendrik Bijker zijn. Nog weer een andere plaats dan de twee boven beschreven plaatsen. *Zie bijlage 4 voor het volledige dagboek van Vera de Kruyff*.

Wietske de Boer, dochter van Mindert de Boer schrijft:

“ik weet dat de zondagmorgen iedereen naar de kerk ging en ik thuis moest blijven om op te passen. In de loop van de morgen begonnen ze weer te schieten en ik wist niet wat er aan de hand was. Ik vermoed dat toen Pintaud geraakt is, maar het is moeilijk uit te maken waar geschoten wordt, met de echo enz. Ik was doodsbenauwd en helemaal alleen

met drie dode Duitsers (*redactie: het zijn er vier*) 300 meter van huis, ons land, en dat van Tamminga ligt daar vlak naast elkaar. Vergeet niet, dat ons gezin in groot turmoil (beroering) was, er was zo veel gebeurd en niets was meer normaal. We zagen ook dat het einde in zicht was, maar het was nog niet over”.

In de loop van die zondag bracht Tom Hoekstra het lichaam van Henry Pintaud op zijn boerenwagen naar het baarhuisje op de Algemene Begraafplaats in Haulerwijk, waar hij werd opgebaard, samen met de vier gedode Duitsers.

Het baarhuisje op de Algemene Begraafplaats in Haulerwijk

Hans Veenstra woonde met zijn ouders aan de Kerkhofswijk, de tegenwoordige Eikensingel. Hij ging stiekem met 2 vriendjes naar het lijkenhuisje om de doden te kunnen zien. Door om beurten bok te staan konden ze door een raampje de vier Duitsers zien liggen. Volgens Hans had elk van de gesneuvelden de helm over zijn gezicht liggen en een papier op de borst met de naam er op. Opmerkelijk is dat Hans verklaart de gedode Fransman niet te hebben zien liggen in het lijkenhuisje. Mogelijk is de Fransman later hierheen gebracht of konden ze hem niet zien liggen omdat deze vlak onder het raam heeft gelegen, waar ze geen zicht op hadden.

De volgende dag werd Pintaud op de begraafplaats begraven, ook de Duitsers kregen hier hun graf. 27 november 1947 zijn de Duitsers herbegraven op het Duitse Militaire Friedhof te IJsselstein bij Venray (Limburg). Dit is gedaan door de Dienst Berging en Identificatie van de Koninklijke Landmacht.

Vanuit Haulerwijk is Henri Pintaud in eerste instantie herbegraven bij zijn grootouders bij de kapel van het kasteel Cravanes, bij het gelijknamige dorpje. Later is hij overgebracht naar het familiegraf in La Rochefoucauld (zie ook hoofdstuk 11.2, het bezoek van Cees en Truus Voortman Hervé Pintaud in Frankrijk).

5. Berichtgeving Radio Oranje

Radio Oranje, 'De stem van strijdend Nederland', is een radioprogramma van de Nederlandse regering in ballingschap in Londen. Het programma duurt een kwartier en wordt om 9 uur in de avond uitgezonden door de European service van de BBC.

MIDDAGULTZENDING - ZONDAG, 8 April 1945 (No. 1777)

MUZIEK: 'In naam van Oranje doet' open de poort
OMROEPER: Hier "RADIO ORANJE" - de stem van Strijdend Nederland op 1500 Meter, en de 11, 31, 25, 19 en 16 Meterband.
'Goedenmiddag, luisteraars in Nederland, in Oost en West, op zee, of waar ook ter wereld.

Tekst en spreker: H. W. Sandberg.

- Correspondenten berichten het neer laten van valschermtroepen.

WAT DE NEDERLANDSCHE REGEERINGSVOORLICHTINGSDIENST VIA DE MICROPHOON VAN RADIO-ORANJE VANUIT LONDEN OVER DEN OPMARSCH NAAR EN DOOR DRENTHE HEEFT MEDEGEDEELD.

Oorlogscorrespondenten deelen mede, dat GEALLIEERDE LUCHTLANGDINGSTROEPEN VANOCHTEND VROEG WERDEN NEERGELATEN OVER EEN GROOT GEBIED TEN OOSTEN VAN DE ZUIDERZEE, voor de vooruitgeschoven linies van de Canadeezen uit. Nadere bijzonderheden ontbreken nog.

Zondag 8 April 1945. Avonduitzending (No. 1778).

Vanmorgen vroeg zijn geallieerde valschermspringers neergelaten over een groot gebied in Noord-Oost-Nederland, vóór de Canadeesche voorhoeden uit. Er lag een dik wolkendek en er was zware grondmist.

Geen van beide hebben deze gedurfde operatie tegengehouden, die ongetwijfeld zal bijdragen tot een snellere bevrijding van het N.O. deel van Nederland.

Volgens de laatste berichten dringen Canadeesche pantserafdeelingen vooruit, om zoo snel mogelijk contact te maken met de geallieerde valschermspringers. Aan deze luchtoperatie gingen zware bombardementen vooraf, o.a. op Duitse stellingen rond Deventer.

Typhoons sneden de spoorlijn Zwolle-Groningen op 22 plaatsen door. Plaatsnamen mogen in verband met deze operaties natuurlijk nog niet genoemd worden. Uit het laatste nieuws dat vrijgegeven werd, blijkt het volgende: sinds de zuivering van Coevorden zijn Canadeesche pantserafdeelingen uitgezwermd, zoowel in N.O. als in Westelijke richting. De stoot naar het Noordoosten ging in de richting Ter Apel, in Westelijke richting drongen de Canadeezen op voorbij Dedemsvaart, waarna kolonnes verder rukten in de richting Meppel en Zwolle. Volgens de laatste berichten biedt de vijand sterken tegenstand rond Zwolle en Meppel.

6 De bevrijding

Op 13 april 1945 werd de gemeente Ooststellingwerf en dus ook Haulerwijk door de Canadezen bevrijd, een gebeurtenis, waar ook de Franse para's een groot aandeel in hadden geleverd en grote offers voor hadden gebracht.

Op diezelfde dag werden Luitenant Vidoni en de twee para's van de Tonckenshoeve, die de laatste nacht bij de familie De Weerd op de Haule hadden doorgebracht, door Roelof Voortman en Andries van Weperen op de fiets naar het bevrijde Oosterwolde gebracht, waar tandarts Zuidersma onderstaande foto maakte op de Quadoelenweg. Van Oosterwolde werden ze naar Appelscha gebracht en herenigd met hun Franse kameraden.

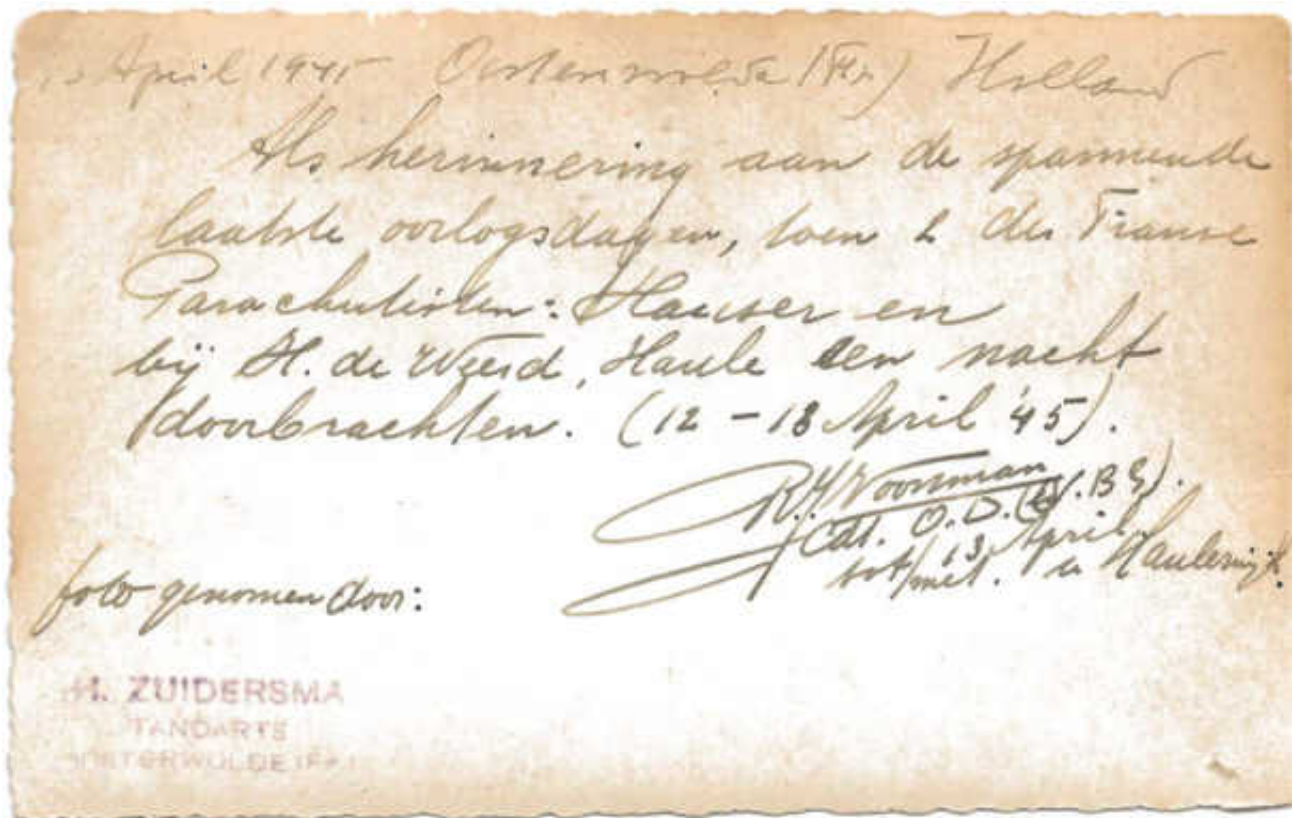
Grote belangstelling voor de drie Franse para's op de Quadoelenweg in Oosterwolde.

In het midden Roelof Voortman, die het geweer droeg van de gewonde luitenant Albert Vidoni, rechts op de foto met de arm in het verband. De para links van Voortman en de para met het mutsje op het hoofd (zie pijl) zijn de mannen die in het bosje achter de Tonckenshoeve zaten. De linkse para zou Raymond Hauser kunnen zijn/

Uiterst links met hoed en sigaar is Gerlof Auke Bontekoe, die in de tweede helft van 1944 was afgetreden als burgemeester van Ooststellingwerf. Pas in 1947 werd hij herbenoemd als burgemeester van Ooststellingwerf, ondanks dat elf van de zeventien raadsleden van de gemeente Ooststellingwerf tegen zijn terugkeer waren. De elf leden waren o.a. van mening dat de houding van de burgemeester in de bezettingstijd onvoldoende flink was geweest op op sommige momenten zelfs discutabel.

De familie De Weerd kreeg direct na de bevrijding dezelfde foto van Roelof Voortman, en hebben deze altijd bewaard en nooit uitgeleend. Er moeten dus meerdere exemplaren van deze foto in omloop zijn gebracht.

Op de achterkant heeft Voortman de volgende tekst heeft geschreven:

12 April 1945 Oosterwolde (Fr.) Holland

Als herinnering aan de spannende laatste oorlogsdagen, toen 2 der Franse Parachutisten: Hauser en bij H. de Weerd, Haule een nacht doorbrachten. (12 - 13 April '45).

R.J. Voortman

Cdt. O.D. (?? B.S.)

tot/met 13 April te Haulerwijk.

Foto genomen door:

H. ZUIDERSMA

TANDARTS

OOSTERWOLDE (Fr.)

Niet duidelijk is wat wordt bedoeld met "Hauser". Deze naam komt wel voor in het boek "Operatie Amherst" van Roger Flamand en op de internetsite <http://fflsas.org/> "Parachutistes S.A.S. de la France Libre 1940 - 1945". Het gaat hier om de broers André en Raymond Hauser, die beide als parachutist hebben deelgenomen aan de operatie Amherst. Beide zijn volgens het boek echter bij andere sticks ingedeeld, die niet in de omgeving Haulerwijk/Weperpolder zouden zijn geland.

In het boek wordt beschreven dat de commandant van de groep waar André toe behoorde, in de omgeving van de Norgerbrug is neergekomen. Over de groep van Raymond is niets vermeld.

Het gebeurde wel dat op het laatste moment para's van stick wisselden. Dit zou hier ook het geval kunnen zijn, bijvoorbeeld omdat Hauser een Fransman was die Duits sprak en daar behoefte aan was bij de betreffende stick.

Op de internetsite <http://fflsas.org/> “Parachutistes S.A.S. de la France Libre 1940 – 1945” is een foto te vinden van een groep Franse para’s bij een eerdere Aktie met als 3^e van rechts Raymond Hauser.

Er is wel enige gelijkenis met de man met de fiets, maar dat is niet met zekerheid te zeggen.

7 Bezoek van de familie Pintaud aan Haulerwijk

Direct na de bevrijding nam Roelof Voortman, die redelijk Frans sprak, doordat hij bezig was met een studie voor een akte Frans, contact op met de familie Pintaud. In de herfst van 1945 kwamen de ouders en de zus van Pintaud naar Haulerwijk om het graf van Henry te bezoeken en er te bidden. Ook bezochten ze de plaats aan de Slinke waar Henry om het leven was gekomen. Ook hebben ze een bezoek gebracht aan dokter Beumer.

De graven van Henry Pintaud (rechts) en de Amerikaanse jachtvlieger James B. Dickson (links) op de begraafplaats in Haulerwijk. Ze werden naast elkaar begraven en waren ook op bijna dezelfde plaats om het leven gekomen, precies een jaar na elkaar, Pintaud op 8 april 1945 en Dickson op 8 april 1944 tijdens een luchtgevecht.

1945 - Mevr. Louise Pintaud legt een krans op de plaats waar zoon Henry is gesneuveld

Op 8 april 1946, precies een jaar na de dood van Henry, is de familie Pintaud opnieuw naar Haulerwijk gekomen. Nu was de broer van Henry ook meegekomen, beide broers hadden ook in Frankrijk reeds "ondergronds" tegen de Duitse onderdrukker gevochten. Bij het graf op de begraafplaats aan de Eikensingel (Kerkhofswijk) hebben de kinderen van de C.V.O. school o.l.v. meester Voortman het Franse, Engelse en Nederlandse volkslied gezongen. De familie Pintaud stelde dit heel erg op prijs.

Wikke Kroes schrijft er het volgende over (Bron "Vervlogen tijden", boek uitgegeven ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Chr. Basisschool "De Schalmei" in 1992):

8 april 1946

We zitten juist weer in school.

Wat is er dan voor bijzonders gebeurd?

Het is vandaag juist een jaar geleden gebeurd, dat in ons dorp franse parachutisten boven Haulerwijk afsprongen.

Die groep vormde een onderdeel van de 600 Fransen, die aan weerszijden van de Duitse stellingen tussen Meppel en Groningen (Smilde O.E.) de Duitsers zenuwachtig maakten.

Helaas verraadde een inwoner van ons dorp de aanwezigheid van de parachutisten aan een grote groep Duitsers welke hier op doortocht was.

Na herhaalde aandringen van hem gingen ze mee.

Er ontstond een vuurgevecht op het land van M. de Boer v/d Bosch achter E. Hof.

De kleine groep moest het afleggen tegen de overmachtige vijand. Gelukkig zijn de gewonde gevangenen spoedig hersteld en bevrijd.

Een van de mannen werd dank zij de heldhaftige houding van het gezin Jacob Bijker voor gevangenneming bewaard.

De commandant vluchtte verder en kwam dwars door 't Blauwe bos heen bij Kok terecht.

Hier werd hij door Dr. Beumer verbonden.

De volgende nacht werd hij door R. J. Voortman bij Kok vandaan gehaald en gebracht bij H. Landman van de Haule.

Politieagent Reebergen en A. A. v. Weperen wazen de weg en zorgden voor veiligheid.

Er sneuvelde helaas in 't gevecht één der moedige jonge Fransen.

Zijn naam is Henri (=Hendrik) Pintout uit het Zuiden van Frankrijk.

Het kantoor van zijn vader staat in Bâgles dicht bij Bordeaux.

In de herfst van 1945 kwamen zijn ouders en z'n zuster naar hier om het graf te bezoeken en te bidden.

Ze zijn Katholiek.

Ten gelegenheid van de sterfdag = gedenkdag zijn ze er thans weer geweest.

De broer was nu ook aanwezig.

Beide jongens hadden ook in Frankrijk reeds "ondergronds" tegen de Duitse onderdrukker gevochten.

- o -

In Haulerwijk trachtte men te komen tot oprichting van een comité, welke in overleg met de familie wil komen tot oprichting van een grafmonument.

Dit zal dan levens dienen als gedenkteken voor de Amerikaanse piloot, welke naast de Fransman lag begraven, die op 8 april 1944 met zijn toestel naar beneden storte, ook in de buurt van E. Hof.

Vanmorgen hebben de kinderen van de hoogste klassen het Franse, het Nederlandse en het Engelse volkslied gezongen bij het graf.

De familie heeft dit erg op prijs gesteld.

Op deze wijze eren we op een dag als vandaag de gevallen geallieerde vrienden.

De eigenlijk herdenking van onze bevrijding op 13 April, en op 4 Mei a.s. voor 't gehele land wordt reeds door een grote commissie voorbereid.

Ook zullen dan de slachtoffers uit onze gemeente en ons dorp herdacht worden.

Zo eren we dan de gevallen, leven mee met de treurende families, en danken we God, dat hij ons gespaard en de vrijheid geschonken heeft.

Schrijfschrift van Mevr. J.

Ook werden twee coupletten van het Lutherlied in het Duits gezongen, "Ein' feste Burg is unser Gott." (Een vaste burcht is onze God).

"Ein' feste Burg is unser Gott."	"Een vaste burcht is onze God"
1. Ein' feste Burg ist unser Gott, Ein gute Wehr und Waffen; Er hilft uns frei aus aller Not, Die uns jetzt hat betroffen. Der alt' boese Feind, Mit Ernst er's jetzt meint, Gross' Macht und viel List Sein' grausam' Ruestung ist, Auf Erd' ist nicht seingleichen.	1. Een vaste burcht is onze God, een toevlucht voor de Zijnen! Al drukt het leed, al dreigt het lot, Hij doet zijn hulp verschijnen! De vijand rukt vast aan met opgestoken vaan; hij draagt zijn rusting nog van gruwel en bedrog, maar zal als kaf verdwijnen!
2. Mit unsrer Macht is nichts getan, Wir sind gar bald verloren; Es steit' fuer uns der rechte Mann, Den Gott hat selbst erkoren. Fragst du, wer der ist? Er heisst Jesu Christ, Der Herr Zebaoth, Und ist kein andrer Gott, Das Feld muss er behalten.	2. Geen aardse macht begeren wij, die gaat welras verloren. Ons staat de sterke Held ter zij, dien God ons heeft verkoren. Vraagt gij zijn naam? Zo weet, dat Hij de Christus heet, Gods eengeboren Zoon, verwinnaar van de troon: de zeeg' is ons beschoren!

Mevrouw Louise d' Aussy-Pintaud heeft ook nog een bezoek gebracht aan Hendrik Vondeling en zijn familie in Oosterwolde. Ook Vondeling werd bedankt voor wat had gedaan voor de familie Pintaud. *(Redactie: waarschijnlijk heeft de toenmalige wethouder Vondeling bijgedragen aan het terug vinden van de ouders van Henry Pintaud. De eerste sporen waren waarschijnlijk Henry zijn militaire paspoort met zijn persoonsgegevens. Niet bekend is of Vondeling, Voortman of mogelijk dokter Beumer het initiatief heeft genomen tot contact met de familie Pintaud.)*

Mogelijk heeft de familie Pintaud bij de familie Voortman gelogeed en was de erkentelijkheid daarvoor groot. Met de kerst kregen de dochters Truus en Willemien Voortman namelijk speelpoppen van de familie Pintaud met echt haar, een kostbaar cadeau voor die tijd.

Een paar maanden later kwam de familie Pintaud opnieuw naar Nederland. In die periode heeft mevrouw Louise d' Aussy-Pintaud, moeder van Henry, een schilderij van Truus Voortman gemaakt uit dankbaarheid. Ze schreef eronder "1° octobre 'a Madame Voortman, avec toute ma reconnaissance ". Madame Louise d' Aussy - Pintaud (1900 - 1990) was een redelijk bekende schilderes in Frankrijk. Er is o.a. werk van haar te vinden in Cibourne (bij St Jean de Luz) en in Bayonne (Conseil General).

Het schilderij van de kleine Truus Voortman, geschilderd door mevrouw Pintaud

***Truus Visser-Voortman
bij het schilderij en
de foto van Henry Pintaud***

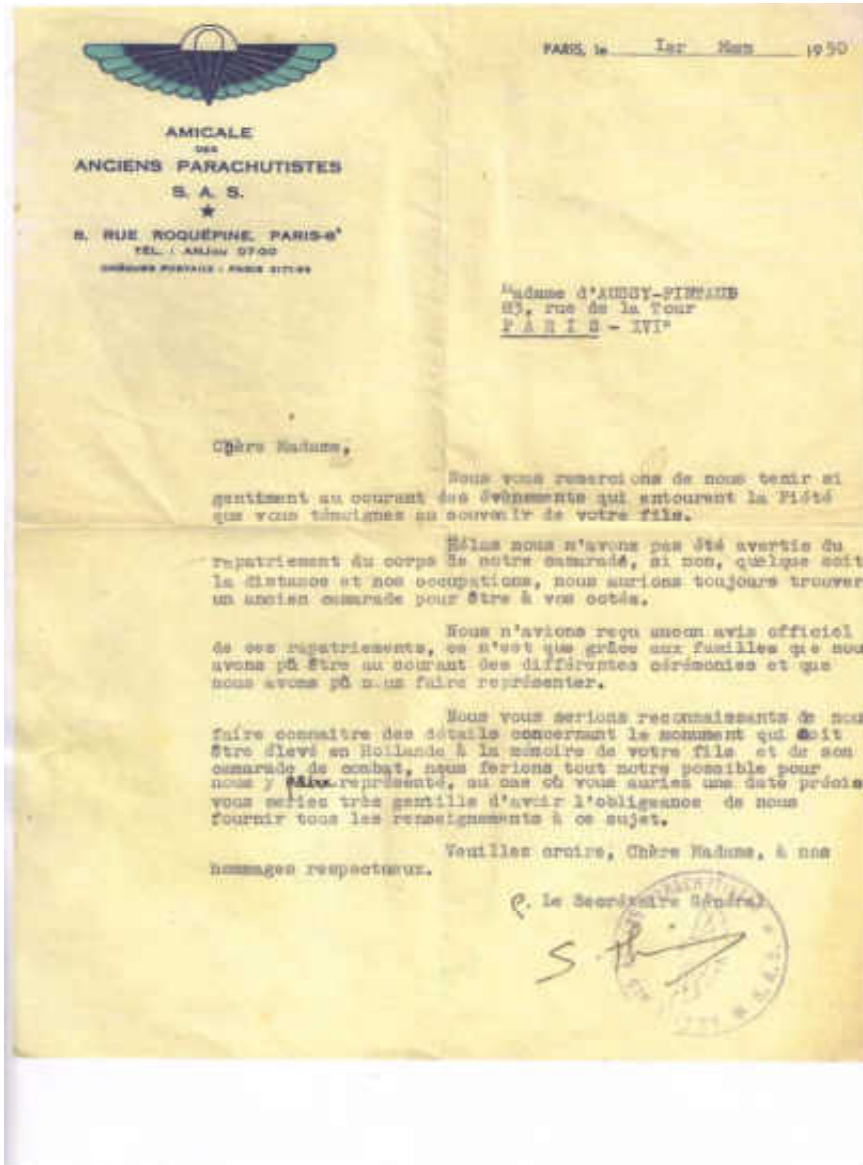

In 1947 verhuisde de familie Voortman van Haulerwijk naar Marrum (Fr.) i.v.m. de benoeming van Roelof Voortman als directeur van de Lagere Landbouwschool.

8 Brief van de “Vrienden van oud-parachutisten SAS” gericht aan mevrouw Pintaud

De familie Grimme uit Lisse, familie van dokter Beumer, bezit een brief, afkomstig uit de nalatenschap van dokter Beumer.

De brief is van de “Vrienden van oud-parachutisten SAS” en gericht aan mevrouw Pintaud. Uit de tekst is op te maken dat het waarschijnlijk een antwoord is op een brief van mevrouw Pintaud aan de “Vrienden van oud-parachutisten SAS”. Hoe dokter Beumer deze brief in bezit kreeg is niet bekend.

Vertaling van de brief:

Geachte mevrouw,

Wij danken u vriendelijk dat u ons op de hoogte hebt gehouden van de gebeurtenissen rondom de nagedachtenis die u hebt betoond jegens uw zoon.

Helaas zijn wij niet in kennis gesteld van de repatriëring van het lichaam van onze kameraad. Als dat wel het geval zou zijn geweest dan zouden wij, ongeacht de afstand en onze werkzaamheden, onze kameraad samen met u hebben begeleid.

Wij hadden geen officiële kennisgeving van deze repatriëringen ontvangen. Naast de familie hadden wij graag aan de verschillende ceremonies deelgenomen middels een afvaardiging bij de herdenking.

Wij zouden zeer dankbaar zijn als u ons bekend maakt met de details van het monument dat in Nederland zal worden opgericht ter nagedachtenis

aan uw zoon en zijn strijdmakker. We zullen al het mogelijke doen om hen te vertegenwoordigen in het geval u ons de precieze datum wilt doorgeven. Het zou erg aardig van u zijn ons alle informatie over dat onderwerp te verstrekken zodat wij u behulpzaam kunnen zijn.

In respectvol eerbetoon voor u mevrouw,

De algemeen secretaris,

9 Oprichting en onthulling monument op de algemene begraafplaats in Haulerwijk

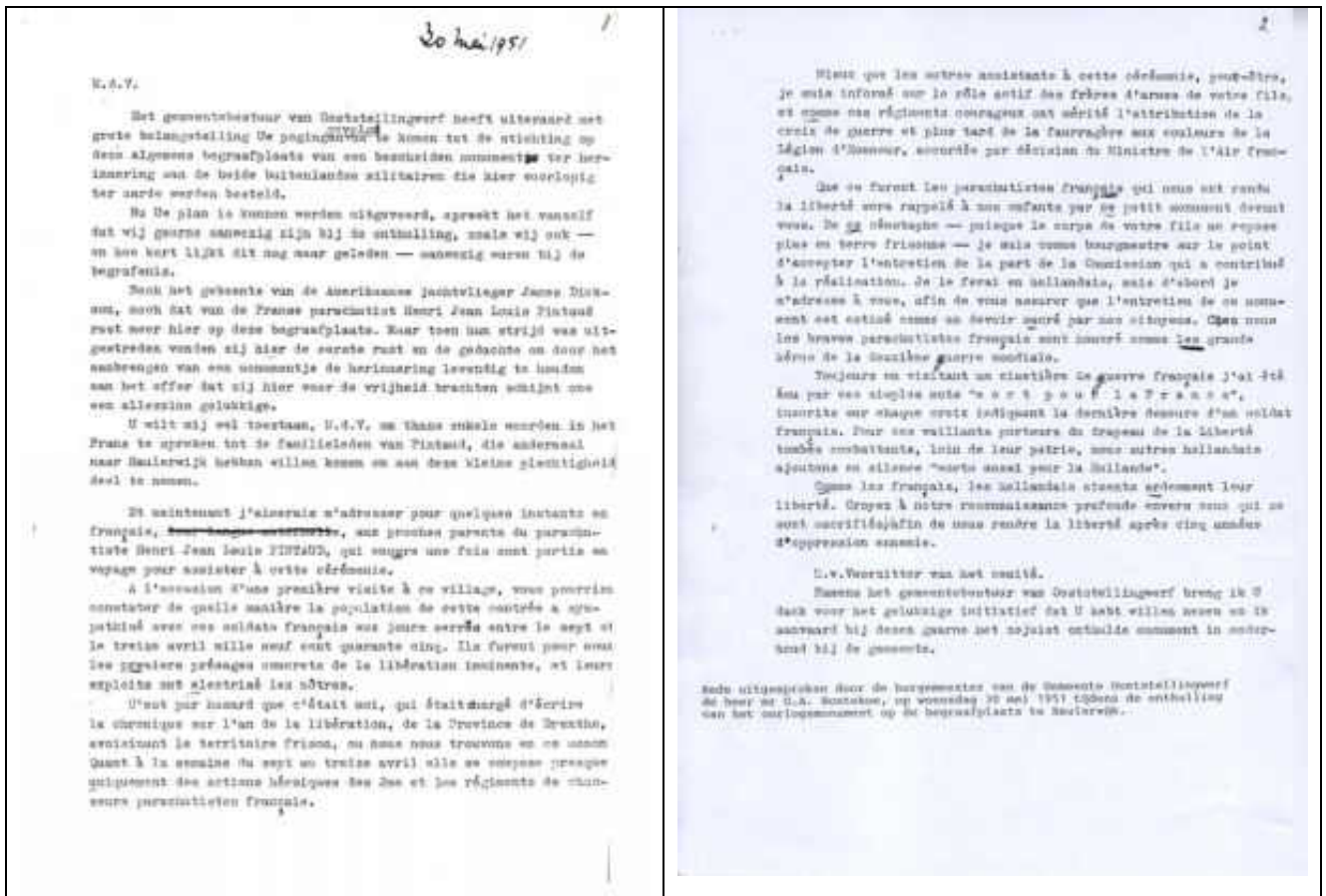
„Vooruitgang”, Haulerwijk.
HAULERWIJK De ver. „Vooruitgang” hield haar eerste seizoenvergadering in café Veenstra. Het punt: „Modderweg naar Haulerwijk-Beneden” werd breedvoerig besproken. Men was van mening dat de geraamde kosten veel te hoog waren en hieromtrent zal een adres aan de raad van Ooststellingwerf worden gericht.
 Eveneens zal een adres aan de raad en het P.E.B. worden gezonden over de slechte straatverlichting, in het bijzonder op gevaarlijke punten aan het water en over de aansluiting der z.g. onrendabele gebieden.
 Bij de rondvraag werd geïnformeerd naar de bestemming der gecollecteerde gelden voor het monument voor de alhier begraven **Frans** piloot, die later weer is opgegraven en naar elders vervoerd. Het bestuur kon hierop geen bevredigend antwoord geven, daar de commissie niets meer van zich laat horen. Er werden nu twee leden aangewezen om zich hierover met de commissie te verstaan en in een volgende vergadering rapport uit te brengen.

Na de oorlog is in Haulerwijk gecollecteerd om te komen tot de oprichting van een monument voor de gesneuvelde Franse para Henry Roger Jean Louis Pintaud en de gesneuvelde Amerikaanse piloot James Bill Dickson op de algemene begraafplaats in Haulerwijk, zie bijgaand artikel uit de Heerenveense Koerier van 7 november 1950.

Het monument werd 30 mei 1951 onthuld, waarbij de familie Pintaud aanwezig was en de heer Pintaud een dankwoord uitsprak voor de mensen, die goed waren geweest voor hun gesneuvelde zoon, waarna mevrouw Pintaud het monument onthulde.

Ook burgemeester Bontekoe sprak bij de onthulling. In onderstaande brief is de rede te lezen die burgemeester Bontekoe destijds heeft uitgesproken. Ook is te lezen dat de gemeente Ooststellingwerf het initiatief ondersteunde om te komen tot een monument en het onderhoud voor zijn rekening nam.

De brief is op de typemachine van Bert van den Berg getypt en vermoedelijk in overleg tussen van den Berg en burgemeester Bontekoe uitgewerkt.

Hierbij de vertaling van het Franstalige gedeelte van de rede van burgemeester Bontekoe:

En nu wil ik mij, voor enkele ogenblikken, wenden tot de ouders van de parachutist Henri Jean Louis Pintaud, die nogmaals zijn afgereisd om te kunnen deelnemen aan deze ceremonie.

Bij het eerste bezoek aan dit dorp heeft u kunnen merken op welke manier de inwoners van dit dorpje hebben meegeleefd met de Franse soldaten tijdens de zware dagen tussen 7 en 13 april 1945. Zij waren voor ons de eerste concrete voortekenen van de naderende bevrijding en hun heldendaden hebben ons hoop gegeven.

Het is per toeval dat ik een boek schrijf over de bevrijding van de provincie Drenthe, welke grenst aan die van Friesland, waar wij ons op dit moment bevinden. Wat betreft de week van 7 tot 13 april, zij bestaat slechts uit heldhaftige acties van het tweede en derde regiment van Franse parachutisten.

Beter misschien, dan de andere aanwezigen van deze ceremonie, ben ik ingelicht over de actieve rol van de strijdkameraden van uw zoon. En dat deze dappere regimenten het hebben verdiend om het oorlogskruis (croix de guerre) toegewezen te hebben gekregen en later de fourragères/ schouderkoorden met de kleuren van het Légion d'Honneur, welke zijn toegekend door het Franse ministerie van Luchtvaart.

Het waren de Franse parachutisten die ons onze vrijheid hebben gegeven. Dit kleine monument voor u zal onze kinderen hieraan herinneren. Van deze cenotaaf/grafmonument - omdat het lichaam van uw zoon niet langer ter Friese aarde ligt - ben ik als burgemeester tot het besluit gekomen, namens de commissie die zich heeft bezig gehouden met de realisatie, om er het onderhoud van te dragen. Ik zal het in het Nederlands doen, maar eerst wend ik mij tot u, om u te verzekeren dat het onderhoud van dit monument door onze burgers wordt beschouwd als een heilige plicht. Bij ons worden de dappere Franse parachutisten geëerd als dé grote helden van de tweede wereldoorlog.

Altijd, bij het bezoeken van een Franse oorlogsbegraafplaats, werd ik geraakt door de simpele woorden "mort pour la France" (gestorven voor Frankrijk), welke zijn geschreven op ieder kruis die de laatste rustplaats van een Franse soldaat aan geeft. Voor de moedige dragers van de vlag van de Vrijheid (de Franse vlag), die strijdend zijn gestorven, ver van het vaderland, wij Nederlanders voegen in stilte aan deze woorden toe: "mots aussi pour la Hollande" (ook gestorven voor Nederland).

Net zoals de Fransen houden de Nederlanders erg van hun vrijheid. Denk aan onze diepe erkenning ten opzichte van hen die zich hebben opgeofferd om ons onze vrijheid te kunnen geven na vijf jaren van vijandige onderdrukking.

Nieuwe Ooststellingwerper, 1 juni 1951

Onthulling van het monument voor de gesneuvelde piloot James Bill Dickson en de Franse para Henry Roger Jean Louis Pintaud. Vooraan v.r.n.l. meester Voortman, dokter Beumer en meester van der Wal

Het monument is een uit rode baksteen opgetrokken gedenksteen, met aan de voorzijde drie gedenkplaten van Vaurion natuursteen. De tekst op de centrale gedenkplaat luidt:

'IN MEMORIAM

JAMES B. DICKSON
LIEUTENANT U.S.A. A.F.
† 8 APRIL 1944

HENRI PINTAUD
CHASSEUR PARACHUTISTE
FRANCAIS
† 8 APRIL 1945

ZIJ GAVEN
HUN LEVEN
VOOR DE VRIJHEID'.

De familie Pintaud heeft later een erepalm op het monument laten aanbrengen met de tekst "A Henry Pintaud. Notre jeune patron. Mort pour que vive la France".

Later is het lichaam van Henry herbegraven in Frankrijk. Eerst bij zijn grootouders in een graf

bij de kapel van het kasteel van Crazannes bij het gelijknamige dorp en nog weer later in het familiegraf, waarschijnlijk samen met z'n ouders, in het dorp La Rocoucauld in de buurt van Angoulême. Henry Pintaud is een oud-leerling van de middelbare school " Saint Paul", in deze school is een herinneringstegel aangebracht met zijn naam.

Het monument is op verzoek van dokter Beumer door Plaatselijk belang "Vooruitgang " geadopteerd en wordt door de vereniging onderhouden. Iedere 4^e mei wordt er tijdens een stille tocht in Haulerwijk een bloemstuk neer gelegd door de plaatselijke scholen.

Wijzigingen

Op 7 november 1998 zijn een linker en rechter plaat met namen van omgekomen Haulerwijkers aan het monument toegevoegd. Zij zijn onthuld door de gebroeders Gauke en Sander Reinders.

De namen van de achttien slachtoffers luiden:

Luit R. van den Berg († 21-05-1945 te Rotenburg, Duitsland), Wiebe de Boer († 03-03-1945 te Haulerwijk), Geert Bosma († 29-07-1949 te Blora, voormalig Nederlands-Indië), Simon van Hasselt († 12-02-1943 te Auschwitz, Polen), Geertje van Hasselt-Nieweg († 12-02-1943 te Auschwitz, Polen), Hermi S.K. van Hasselt († 12-02-1943 te Auschwitz, Polen), Sophia K. van Hasselt († 12-02-1943 te Auschwitz, Polen), Sake J. Hof († 20-09-1942 te Heerenveen), Hendrik van der Meer († 15-01-1943 te Birma), Aitze Hoks († 08-03-1945 te Woeste Hoeve), Lammechien van der Meulen-de Wit († 14-04-1945 te Haulerwijk), Minze Meijer († 01-08-1947 te Tjilimoos, voormalig Nederlands-Indië), Auke Poutsma († 14-4-1949 te Pekalongan, voormalig Nederlands-Indië), Adriaan Veen († 28-10-1944 te Westerbork), Oege van der Vlucht († 26-01-1943 te Hildesheim, Duitsland), Douwe de Vries († 17-09-1947 te Haulerwijk), Rink R. van der Wal († 13-05-1940 op de Grebbeberg) en Theunis Weening († 1944 te Schwanheide, Duitsland).

10 Bezoek Franse veteranen na de oorlog

Diverse Franse para's zijn na de oorlog tot op hoge leeftijd bij verschillende gelegenheden terug geweest in Nederland. Zo brachten drie para's van stick 12, die bij Appelscha waren geland, 6 april 2005 een bezoek aan het monument op de begraafplaats in Haulerwijk in het kader van 60 jaar bevrijding. Bij de ingang van de begraafplaats werden de veteranen verwelkomd door inwoners van Haulerwijk en Waskemeer. Basisschoolleerlingen vormden een erehaag en twee meisjes droegen een krans naar het monument. De ontvangst werd door de oud-para's en hun meegekomen vrouwen zeer gewaardeerd.

De tand des tijds mag dan hun lichaam iets hebben gebogen, uit hun ogen straalt nog steeds dezelfde vastberadenheid als destijds. Getooid met een bordeauxrode baret en de medailles opgespeld brachten ze een groet aan hun gesneuvelde kameraad Henry Pintaud en legden een krans bij het monument. Het zijn van links naar rechts: Maurice Layral, Maurice Duno, de dappere commandant van stick 12, en Francis Roma.

Oorlogsmonument Haulerwijk

11 Onderscheidingen

11.1 Onderscheidingen toegekend aan Nederlanders

Verschillende Nederlanders, die de Fransen op één of andere manier hebben geholpen tijdens de operatie Amherst, hebben hiervoor na de oorlog een onderscheiding gekregen.

Roelof Voortman heeft 1 augustus 1945 een aanvraagformulier ingediend voor een onderscheiding voor Harke Landmeter. Dit omdat Landmeter Albert Vidoni verborgen heeft gehouden van 9 t/m 13 april 1945, zie punt 12 van de vragenlijst.

Reclamations Unit for Unidentified / Unaccounted For of the National Archives
DECLASSIFIED
Authority NND 745261

VERTROUWELIJK AB N° 02609

HEADQUARTERS
EUROPEAN THEATRE OF OPERATIONS
Military Intelligence Service

5
17
DISCUSSIE

VRAGENLIJST
voor helpers van Geallieerd personeel.
Men wordt verzocht bijklitters te gebruiken.

DATUM 1 Augustus 1945

1. NAAM Landmeter VOORNAAM Harke
2. ADRES Haulde 20 TELEFOON No.
3. ADRES, BEKEND AAN GEALLIEERD PERSONEEL 4 Rue Roussel Paris VIII
4. PLAATS EN DATUM VAN GEBORTE NATIONALITEIT Franse
5. MILITAIRE RANG 2e Lieutenant Brevet d'Etat
6. GEHUWD AANTAL KINDEREN twee LEEFTIJD KINDEREN 17 en 12
7. NAASTE BLOEDVERWANT ~~broeder~~ LEEFTIJD
8. NAAM, WAARONDER BEKEND BIJ GEALLIEERD PERSONEEL Albert Vidoni
9. VAN WELKE ONDERGRONDSCHER BEWEGING BENT U LID? None
10. BIJZONDERHEDEN BETREFFENDE GEHOLPEN GEALLIEERD PERSONEEL
ARRESTATIE, OVERLIJDEN ENZ.
Denz was gevonden in de kamer

11. PERSONEN, DIE U BEKEND ZIJN, WELKE GEALLIEERD PERSONEEL HIELPEN
Haulerwijk, Hoofde C.V.O. school
R. J. Voortman, H. de Vries, P. de Vries, H. de Vries
J. de Vries, marechaussee, Haulerwijk
A. van Nijf, landbouwer, Haulde
J. W. F. de Vries, godsdienstonderwijzer, Dorckbroeck

12. BEMERKINGEN
Kolonel Vidoni was met enige andere parachutisten
op 5 April 1945 in omgeving Noordbrabant geland, de rest van de ploeg
die bedoeld was. Na de landing op 7 April 1945 met een N.S.B. in
gemeenschap. Vidoni, samen met zijn makkers werden gedood, en daarbij Vidoni
gevoerd werd, moesten de overigen verborgen worden, dan ze niet wilden overgeven.
Van 9 t/m 13 April was Vidoni bij ons. Op dien dag sloot hij zich aan bij de Landmeter.
L.O.B.

Aanvraagformulier voor een onderscheiding voor Harke Landmeter

Volgens deze Franse krant is een “Médaille de la reconnaissance Française” toegekend aan mevr. van Weperen, de vrouw van Anne van Weperen en aan Roelof Jan Voortman. Hoewel niet in deze krant vermeld heeft dokter Beumer op dezelfde datum 26 oktober 1948 dezelfde onderscheiding met oorkonde toegekend gekregen.

In dezelfde krant en ook in de Leeuwarder Courant van 12 juni 1950 is te lezen dat het “Croix de guerre à l’ordre du régiment” (oorlogskruis met bronzen ster) is uitgereikt aan Johann Rhebergen uit Haulerwijk, politieagent te Haule.

Johann Rhebergen

Ook aan Fenna Dijkstra uit Haulerwijk werd deze onderscheiding toegekend. Zij was verpleegster en heeft dokter Beumer geassisteerd bij het verzorgen van de gewonde Fransen.

Harke Landmeter uit Haule, heeft dezelfde onderscheiding ontvangen, maar opvallend genoeg wist zoon Jan, die in 2014 in Oosterwolde woont, hier niets van en kon er ook niets over vinden. Hij kon zich ook niet herinneren dat zijn vader in 1950 naar Apeldoorn is geweest om een onderscheiding in ontvangst te nemen (zie bijgaand artikel uit de Leeuwarder Courant).

Leeuwarder Courant, 12 juni 1950

Vera de Kruyff van Vlieden, evacué bij de familie Bijker, heeft een Britse en Amerikaanse oorkonde ontvangen (zie bijlage 4).

Burgemeester Bontekoe kreeg in 1958 van Frankrijk een zilveren eremedaille omdat hij had meegewerkt aan een plaquette, bevestigd aan de muur van het gemeentehuis van Westerbork voor de daar gesneuvelde Franse parachutisten.

De plaquette werd in 1949 onthuld en is later verplaatst naar de begraafplaats in Westerbork.

De tekst op de plaquette luidt:

'DRENTS GENOOTSCHAP
DU CIEL LA LIBERTE
1945 APRIL 1955
SAS'

Mogelijk zijn er nog meer personen onderscheiden.

Oorkonde bij de “Médaille de la reconnaissance Française” voor dokter Beumer (links) en Roelof Voortman (rechts)

Nog een oorkonde voor dokter Beumer:

FRANSE REPUBLIEK

De heer Beumer Cornelis

maakte deel uit van het leger van soldaten zonder uniform dat heeft meegedaan aan de glorieuze gevechten voor de vrijheid dankzij de edelmoedige hulp aan gedetineerden, gedeporteerden, ontsnapte Fransen of geallieerde strijders van het leger die gevallen zijn door de vijand.

Uitgegeven in Parijs op 7 november 1948

*Generaal de Gaulle Generaal Larminat
President van het Comité
van*

11.2 Onderscheidingen toegekend aan Franse para's

Albert Vidoni, Pierre Pauli en Henry Pintaud (postuum) zijn onderscheiden met de Nederlandse onderscheiding de Bronzen leeuw.

Zie http://www.onderscheidingen.nl/decorandi/wo2/f/f_p01.html

Deze onderscheiding wordt o.a. toegekend aan militairen die zich in de strijd tegenover de vijand door het bedrijven van bijzonder moedige en beleidvolle daden hebben onderscheiden en kan alleen door de koning/koningin worden uitgereikt.

Henry Pintaud is postuum onderscheiden met de Bronzen leeuw op 2 januari 1951. Als motivatie staat hierbij beschreven:

Heeft zich door moedig en beleidvol optreden tegenover de vijand onderscheiden door, na in de nacht van 7 op 8 april 1945 per valscherp in Drenthe achter de vijandelijke linies te zijn geland, op onverschrokken wijze deel te nemen aan de daaropvolgende gevechten, waarbij hij sneuvelde. Door dit optreden mede te werken aan de bevrijding van Nederland en daardoor de belangen van de Nederlandse Staat te dienen.

De bronzen leeuw

Albert Vidoni is onderscheiden met de Bronzen leeuw op 2 januari 1951.

Als motivatie staat hierbij beschreven:

Heeft zich door moedig en beleidvol optreden tegenover de vijand onderscheiden door, na in de nacht van 7 op 8 april 1945 per valscherp in Drenthe achter de vijandelijke linies te zijn geland, op onverschrokken wijze deel te nemen aan de daaropvolgende gevechten, waarbij hij werd verwond. Door dit optreden mede te werken aan de bevrijding van Nederland en daardoor de belangen van de Nederlandse Staat te dienen.

Pierre Pauli is onderscheiden met de Bronzen leeuw op 2 januari 1951.

Als motivatie staat hierbij beschreven:

Heeft zich door moedig en beleidvol optreden tegenover de vijand onderscheiden door, na in de nacht van 7 op 8 april 1945 per valscherp in Drenthe achter de vijandelijke linies te zijn geland, op onverschrokken wijze deel te nemen aan de daaropvolgende gevechten, waarbij hij werd verwond. Door dit optreden mede te werken aan de bevrijding van Nederland en daardoor de belangen van de Nederlandse Staat te dienen.

Na de oorlog was de waardering voor de geallieerde eenheden groot. Zo ook ten aanzien van de twee Franse bataljons. Op 9 mei 1950 kende koningin Juliana uit erkentelijkheid de Bronzen Leeuw toe aan de beide Franse SAS-regimenten. Op 16 mei van datzelfde jaar werd in Kapelle-Biezelinghe (Zeeland), op het Franse oorlogskerkhof, een monument onthuld ter nagedachtenis aan alle in Nederland (tussen 1940 en 1945) gesneuvelde Franse militairen, waaronder die van de operatie "Amherst".

Ten slotte werd in 1985 in Assen aan de Vaart ZZ aan de Balkenweg het grote Franse Paramonument opgericht, dat o.a. getooid is met de tekst "Du ciel la liberté" (Vrijheid uit de lucht). Daarbij ook de namen van de gesneuvelden, waaronder die van Henry Pintaud.

Naast Haulerwijk zijn er op verschillende plaatsen in Drenthe monumenten of gedenksteden die refereren aan zowel militaire als burgerslachtoffers van de operatie Amherst.

12. Gevonden voorwerp

Begin 2000 heeft Willem van der Ploeg, die aan de Leidijk in Waskemeer woont, maar opgroeide op de Slinke, met een metaaldetector het gebied afgezocht waar het gevecht met de Fransen zich afspeelde. Daarbij vond hij een metalen voorwerp op een perceel van Mindert de Boer. Zie voor de vindplaats de overzichtskaart.

Mogelijk is dit een gesp van een riem van een Duitse soldaat of van een Franse para.

13 Het verhaal van Cees en Truus Visser-Voortman in relatie tot de familie Pintaud

Al heel lang hangt er een schilderij van de kleine Truus Voortman in onze huiskamer (zie pagina 22). Het is gedateerd op 1 oktober 1945 en gemaakt door Madame d'Aussy - Pintaud. Het had te maken met de dood van een Franse parachutist aan het eind van de oorlog. Wij, maar ook mensen die meer verstand van kunst hebben, vinden het een mooi schilderij.

Het gezin Voorman vlak na de oorlog vlnr mevr W.G. Voortman-Koops met Willemien op schoot, Roelof Jan Voortman met op schoot Truus en rechts zoon Bert

Toen Truus haar broer, Bert Voortman, in 2007 overleed, kwamen uit de nalatenschap van vader Roelof Jan Voortman, allerlei zaken uit de tweede wereldoorlog in ons bezit. Daarbij vonden we tussen de krantenknipsels, artikelen en een beschreven foto van Henry Pintaud, die in 1945 in Haulerwijk gesneuveld was.

Met toenemende belangstelling lazen we de verslagen over de Franse para's, bezochten het oorlogsmonument in Haulerwijk, enz. We werden steeds nieuwsgieriger naar die Henry Pintaud. We hoorden dat hij herbegraven was in zijn vaderland Frankrijk, maar waar? Woonde de familie ergens in Bordeaux, zoals ergens geschreven stond, kon de familie meer over hem vertellen, wie was die schilderes, was het zijn zus of z'n moeder, had ze nog meer werk gemaakt?

Allemaal vragen waar we graag antwoorden op wilden hebben. Op een gegeven moment zei Truus "Laten we er maar een keer naar toe gaan".

Er kwam hulp uit onverwachte hoek. Een neef van Truus, Dick Mook, die met zijn vrouw Michelle in Aix en Provence woont, spoorde via internet de familie Pintaud op. Zo kwamen we in contact met Hervé Pintaud. Hervé is de zoon van Francis, die op zijn beurt de enige broer was van Henry Pintaud. Hervé wilde ons wel ontmoeten en vertellen wat hij wist. Maar hij zei meteen al dat dit niet veel was, want zijn grootouders, Maurice Pintaud en Louise d'Aussy - Pintaud hebben over de dood van hun zoon Henry nooit meer gesproken, zo groot was hun verdriet om het verlies.

Intussen waren we in contact gekomen met de Historische Vereniging Haulerwijk eo. Van de heren Jaap de Boer en Rinze Oenema kregen we alle informatie die ze in het archief konden vinden. Daarnaast kregen we een door Rinze Oenema in samenwerking met amateur-historicus Sander Reinders gemaakte film over de landing van de Fransen bij Haulerwijk. Dit betreft Deel 4 uit de filmserie HAULERWIJK IN OUDE BEELDEN. Hierbij vertellen o.a. Aaltje Hoff – Bijker en Gauke Hof hoe zij destijds de gebeurtenissen beleefd hebben en is te zien waar e.e.a. zich heeft afgespeeld.

We hebben geprobeerd om antwoorden te vinden op een aantal vragen van ons en de familie Pintaud, bijv.:

- wat is er precies op 7 en 8 april 1945 en daarna in Haulerwijk gebeurd?
- waar had die landingsoperatie mee te maken?
- waar is Henry herbegraven en wat is er over Louise d'Aussy-Pintaud bekend?

Enz., enz.

Dokkum, januari 2013,
Cees Visser en Truus Visser-Voortman.

13.1 Voorbereiding van Cees en Truus Visser op het bezoek aan de familie Pintaud

Als voorbereiding op het bezoek aan de familie Pintaud in Frankrijk hebben Cees en Truus Visser vooraf in 2012 samen met Jaap de Boer en Rinze Oenema de plaatsen in de omgeving van Haulerwijk bezocht waar de Franse para's 7 op 8 april geland zijn.

De voormalige boerderij van Alle van der Lei waar de para's het eerst aanklopten

De voormalige boerderij van Fokko Tamminga waar de 4 Duitsers lagen te slapen

De sloot langs de Koudenburger weg waar de Duitsers werden geëxecuteerd

De voormalige boerderij van de familie Bijker waar Henri Paul Fouger heen vluchtte

Een verrassende ontmoeting tussen Gauke Hof en Truus Visser-Voortman aan de Rendijk

Gauke Hof heeft de landing van de para's van nabij mee gemaakt en weet er nog veel van te vertellen. Hij zat in die tijd op de CVO school, waar meester Voortman het hoofd van was. Tot verrassing van Truus wist hij haar als klein meisje nog te herinneren.

In gesprek aan de Rendijk vlnr Cees Visser, Gauke Hof, Rinze Oenema en Truus Visser

13.2 Bezoek Cees en Truus Visser aan Hervé Pintaud in Frankrijk

Op 1 juni 2012 hebben Cees en Truus Visser een bezoek gebracht aan Hervé Pintaud in Frankrijk. Daarbij hebben ze o.a. het geboortehuis van de familie bezocht en de graf tombe van Henry Pintaud.

De familie Pintaud woont in La Rochefoucauld, een plaatsje in het departement Charente met ruim 3000 inwoners, 25 km ten oosten van Angouleme. De familie Pintaud is hier een vooraanstaande familie en woont er al een aantal eeuwen. Ze hebben er enkele huizen en nogal wat land.

La Rochefoucauld

Met het bezoek van de familie Visser werd een stukje geschiedenis van de familie Pintaud naar boven gehaald waar Hervé naar zijn zeggen erg blij mee was. Hervé vertelde dat zijn grootouders Maurice en Louise en ook zijn vader Francis, nooit over het sterven van Henry hebben kunnen spreken. Van de groep para's, waar Henry bij hoorde, kende Hervé alleen de naam van de commandant Albert Vidoni. Hij vertelde dat de familie weinig waardering en respect voor deze man had, het waarom werd de familie Visser niet duidelijk.

Hervé Pintaud

Cees en Truus Visser voor het huis van de familie Pintaud, waar Henry werd groot gebracht

De familie Pintaud:

Vader: Maurice Pintaud 24 mei 1890 – 16 januari 1953
 Moeder: Louise Joly d'Aussy – Pintaud .. - .. 1900 – 13 december 1990
 Zoon : Henry Jean Louis Pintaud geboren -- - .. 1923 in Triest (Italie)
 overleden 08 -04 -1945 te Haulerwijk (Ned.)
 Zoon: Francis Pintaud
 Dochter: Michele Pintaud

Vader Maurice Pintaud was directeur van Atelier la Javal Pintaud (Eau de Javal is bleekwater). In deze fabriek werden vanaf 1904 schoonmaakmiddelen gemaakt. Het is, volgens de huidige directeur Hervé Pintaud, zoon van Francis Pintaud, de oudste chemische fabriek van Frankrijk. Francis Pintaud is in 1953 zijn vader als directeur opgevolgd. Hervé is vanaf 1999 directeur en binnenkort zal zijn zoon Gonzague deze taak over nemen.

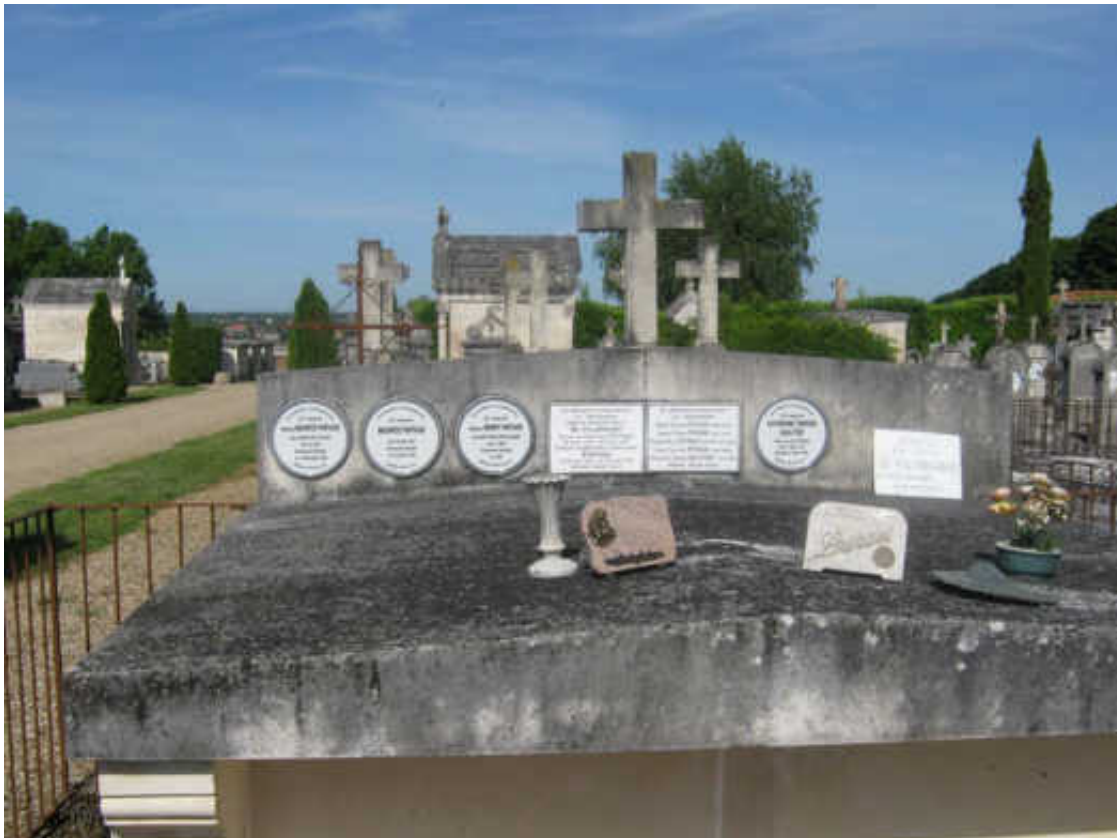
*Foto familie Pintaud vlnr:
 Henry Pintaud
 Moeder Louise d' Aussy-Pintaud.
 Zuster Michele
 Een tante
 Broer Francis
 Vader Hervé ontbreekt op deze foto.*

Louise d'Aussy Pintaud, de moeder van Henry, op 38 jarige leeftijd, geschilderd door een vriend

Maurice Pintaud, de vader van Henry, geschilderd door z'n vrouw Louise

Het familiegraf van de familie Pintaud op de begraafplaats in La Rochefoucauld

Hervé Pintaud en Truus Visser-Voortman bij de graftombe van de familie Pintaud

Plaquette van Henry Pintaud op de graftombe

Truus Voortman bij het straatnaambordje van de straat die in La Rochefoucauld naar Henry Pintaud is vernoemd

Louise d' Aussy-Pintaud, de moeder van Henry, was een begenadigd kunstenaar, hier enkele van haar werken.

Nog een paar schilderijen van Louise d' Aussy-Pintaud

De indruk is dat de Duitsers de gevangen genomen Fransen vrij humaan behandeld hebben door de gewonden te laten verzorgen door dokter Beumer en later naar het hospitaal in Heerenveen te brengen. Dit roept de vraag op of de Duitsers geen weet hebben gehad van het executeren van de vier Duitsers bij de boerderij van Tamminga.

Indien ze dit wel wisten, waarom hebben ze geen represailles gepleegd door ook Fransen te executeren? Het was bijvoorbeeld vrij eenvoudig voor ze geweest de Fransen tijdens het gevecht allemaal om te brengen.

14.2 Nabeschouwing operatie Amherst

Uiteindelijk zou de operatie Amherst 33 Franse para's het leven kosten (5 officieren, 7 onderofficieren en 21 korporaa/soldaten). Daarvan sneuvelden er 32 in Drenthe en 1 in Friesland (Haulerwijk). In totaal fusilleerden de Duitsers 7 para's en verdronken er tijdens de landing 2, beiden in de omgeving van Assen. Daarnaast telden de parachutisten bijna 60 ernstig gewonden (inclusief degenen die botbreuken hadden opgelopen), en werden er 69 naar het krijgsgevangenenkamp Wesermünde afgevoerd. Zij werden op 30 april door Engelse eenheden bevrijd.

Aan Duitse zijde sneuvelden volgens geallieerde bronnen iets minder dan 300 man. Enkele tientallen raakten gewond en 187 werden krijgsgevangen gemaakt. Daarvan alleen al in Friesland 47, in de directe omgeving van Appelscha. In totaal werd er een dertigtal Duitse voertuigen uitgeschakeld.

Van de burgerbevolking laten 33 mensen het leven.

Na de oorlog was er gelegenheid te over om alle Geallieerde operaties zorgvuldig onder de loep te nemen en lering te trekken uit de opgedane ervaringen. Ook "Amherst" ontkwam daar, terecht, niet aan. Maar achteraf (ver)oordelen is erg makkelijk, dat dient men zich terdege te realiseren. De meningen over het succes van de Franse para's lopen trouwens sterk uiteen. Velen vonden dat de inzet van de beide SAS-bataljons in hoge mate had bijgedragen tot de snelle opmars van de Canadezen en daarmee de bevrijding van Noord-Nedeland. Anderen daarentegen stelden dat het Duitse leger al nagenoeg verslagen was en dat de Franse operatie daartoe nauwelijks had bijgedragen. Die was er volgens hen toch wel gekomen, maar dan wat later. Hoe het ook zij, voor de Franse SAS in Noord-Nederland golden destijds dit soort bespiegelingen niet. Men deed gewoon zijn plicht, en dat was vechten tot het einde. Vast staat in ieder geval dat de Franse para's onze blijvende dankbaarheid en bewondering verdienen.

14.3 Verantwoording

Bij het schrijven van dit verhaal hebben we geprobeerd zoveel mogelijk van de geschiedenis van de landing van de Franse para's in de omgeving van Haulerwijk te achterhalen en op te schrijven met doel deze geschiedenis voor het nageslacht te bewaren, inclusief de ervaringen van Cees en Truus Visser, die in 2012 een bezoek brachten aan de familie van de gesneuvelde Franse parachutist Henry Pintaud. Hierbij hebben we niet de pretentie met dit verhaal de volledige geschiedenis te hebben beschreven. Daarvoor ligt het gebeuren te ver achter ons, tenslotte is het al meer dan 65 jaar geleden dat de Tweede Wereldoorlog is afgelopen. Het is na zoveel jaren dan ook moeilijk te achterhalen wat er zich toen precies heeft afgespeeld. De meeste mensen die iets zouden kunnen weten zijn inmiddels overleden, er is nog slechts een klein groepje die er iets over kan vertellen. Maar ook die mensen hebben het soms moeilijk zich na zoveel jaar de exacte gebeurtenissen te herinneren, ook al omdat ze toen nog zo jong waren. Er zijn in de loop der jaren wel diverse verhalen op papier gezet door verschillende schrijvers, maar ook in die publicaties staan soms tegenstrijdigheden en onduidelijkheden.

Waar we in de verklaringen tegenstrijdigheden tegen zijn gekomen hebben we dit in de tekst aangegeven en niet zelf een conclusie getrokken. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de bepaling van de plaats waar Henry Pintaud om het leven is gekomen, waarbij door getuigen drie verschillende plaatsen worden aangeduid.

Wij danken alle mensen dat ze ons te woord wilden staan, hun verhaal wilden vertellen, resp. op schrift wilden stellen of anderszins geholpen hebben. Daarnaast danken we de mensen die dit verhaal kritisch hebben nagelezen en aan Gauke Hof, bij wie we herhaaldelijk te rade zijn gegaan voor nadere informatie.

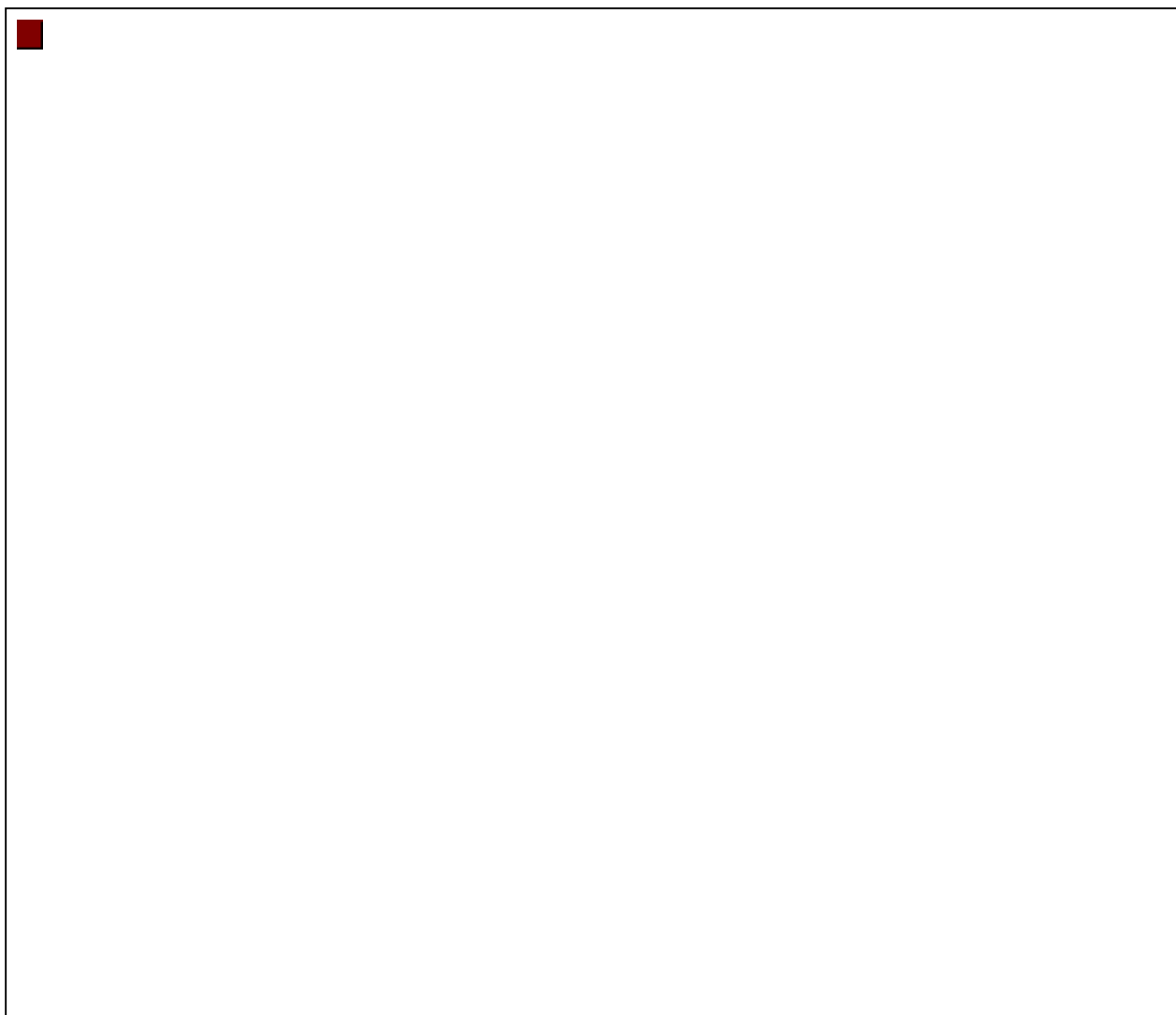
Zoals reeds aangehaald hebben we niet de pretentie met dit verhaal de volledige geschiedenis van de landing van de Franse para's te hebben beschreven. Als er nog nieuwe feiten naar boven komen, die van belang zijn, hebben wij het voornemen dit alsnog in dit verslag op te nemen. Als iemand aanvullende informatie kan geven stellen we dit zeer op prijs, zodat dit in dit verhaal verwerkt kan worden om zodoende weer een stukje van deze puzzel op te kunnen lossen en voor het nageslacht te bewaren.

Iedere waarheid is slechts een interpretatie van wat zich in werkelijkheid heeft voorgedaan.

De opstellers,
Cees Visser, Jaap de Boer en Rinze Oenema

Bijlage 1:

Overlijdensakte van Henry Pintaud, opgesteld door burgemeester Bontekoe op 10 november 1947
(Bron: Gemeentearchief Ooststellingwerf).

Bijlage 2: Overlijdensaktes vier gedode Duitse soldaten

De vier gedode Duitsers zijn aanvankelijk begraven op de Algemene Begraafplaats te Haulerwijk. 27 november 1947 zijn ze herbegraven op het Duitse Militaire Friedhof te IJsselstein bij Venray (Limburg).

Dit is gedaan door de Dienst Berging en Identificatie van de Koninklijke Landmacht.

<u>Grafnr.</u>	<u>Naam/rang.</u>	<u>Geb. datum.</u>	
AV 1-1	Josef Gerbl Ober-gefreiter (korporaal)	09-03-1922	
AV 1-2	Heinrich Timmermann Ober-gefreiter (korporaal)	03-12-1923	
AV 1-3	Alfred Huber Ober-Jager (sergeant)	28-12-1920	woonpl. Flaxdorf (Pfalz)
AV 1-4	Hans Aderholt Fahnrich (vaandrig)	25-10-1917	

Op de overlijdensaktes staat als datum van overlijden 7 april 1945 en als tijdstip 23.00 uur.

De para's zijn echter van 7 op 8 april 1945 tussen 23.45 en 00.45 uur geland en klopten 8 april omstreeks 02.00 uur aan bij Alle van der Leij. De datum en het tijdsip kloppen dus niet. Het moet op 8 april 1945 na 02.00 geweest zijn dat ze om het leven gebracht zijn.

De overlijdensaktes van zowel de vier gedode Duitsers als van Henry Pintaud pas zijn opgesteld op 10 november 1947. Het is meer gebeurd dat dit zoveel later is gedaan, vaak gebeurde dit als de lichamen werden opgegraven en naar een centrale begraafplaats gebracht.

No. 16a.

Heden tien November

negentienhonderd zeven en veertig, verscheen voor mij, ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente ^{Opstellingwerf}

Bontekoe, Gertof Ruke,
oud zeven en veertig jaren, fourfmeester,
wonende te Oosterwoldde

die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op zeven
April negentienhonderd vijfen veertig dezes jaars
te drie en twintig uur
te Haarlemwijk is overleden:

Gerbl. Josef
oud drie en twintig jaren Obergefreiter in de
geboren _____ en wonende te
Suïtse Weermacht. Gezevens ontkent geboorteplaats, roepplaat, afstamming en burgerlijke staat onbekend.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

*inhaling van
inwonder hierna
is goedgekeurd.*
[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]

No. 161

Heden tien November
 negentienhonderd zeven en veertig, verscheen voor mij, ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Ooststellingwerf:

W. Bontekoe, Gerrit Juke
 oud zeven en veertig jaren, burgemeester
 wonende te Costerbolde

die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op zeven
April negentienhonderd vijf en veertig duize-jaars,
 te drie en twintig uur
 te Caarsterwijk is overleden:

Simmermann, Leina
 oud een en twintig jaren, beagefreiter in de
 geboren en wonende te
Leuitse weermacht. Gegevens omtrent geboorte-
 plaats, woonplaats, afstamming en burger-
 lijke staat onbekend.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

voorbaling van es worden elnevens goedg. kund.

Adema

Adema

1947

No. 162

Heden tien November
 negentienhonderd zeven en veertig, verscheen voor mij, ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Ooststellingwerf:

W. Bontekoe, Gerrit Juke
 oud zeven en veertig jaren, burgemeester
 wonende te Costerbolde

die verklaarde, daarvan uit eigen wetenschap kennis dragende, dat op zeven
April negentienhonderd vijf en veertig duize-jaars,
 te drie en twintig uur
 te Caarsterwijk is overleden:

Diephold, Hans
 oud zeven en twintig jaren, waandrijer in de
 geboren en wonende te
Leitke weermacht. Gegevens omtrent geboorte-
 plaats, woonplaats, afstamming
 en burgerlijke staat onbekend.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

voorbaling van des worden hiezuvens goedg. kund.

Adema

Adema

No. 163

Heden zien November

negentienhonderd zeven en veertig, verscheen voor mij, ambtenaar van den burgerlijken stand der gemeente Ooststellingwerf

Bontekoe, Gerrit Pijske
oud zeven en veertig jaren, veergerooster
wonende te Oosterfrolde

die verklaarde, daarvan uit eigen wetenenschap kennis dragende, dat op zeven
April negentienhonderd vijf en veertig deses jaars,
te drie en twintig uur van
te Landenwijd is overleden:

Loofhatig
van het rofonden
hiervan is goed
gekeurd.

H. Huber, Alfred
oud zeven en twintig jaren, Boerjager in de
geboren en wonende te

Britse weermacht en wonende te flaa-
dorf (L. Palm) woon van: Huber, Imil Geze-
verts Antrent geboorteplaats, burgerlijke staat
en naam van de moeder onbekend.

Waarvan akte, welke is voorgelezen.

O. J. J. J.

M. J. J.

O. J. J. J.

NOUVELLE SERIE — N° 7 MENSUEL

Hommes Libres

Abonnement annuel :
France 120 fr.
Etranger 150 fr.
Le numéro :
France 50 fr. - Etranger 40 fr.

Organe National des PASSEURS
Bulletin de l'EVASDE de l'Ile-de-France

Publication :
20, rue de
PAR
Chèque postal

d) Croix de guerre à l'ordre du régiment

MARTENS Wilhelmus, Huissen.
VAN DER BORN, Amersfoort.
JONGENBOER Jacobus, Oosterwolde.
BUS Anna, Staphorst.
BOESCHA Albertus, Appelscha.
KHEBERGREN Johann, Haulerwijk. *pol.*
DE JONGHE Wilhelm, Wiaardingen.
KLOOSTER Binko, Oosterwolde.
NIJHOF Lucas, Hengelo.
LANDMEETER Harko, Haulerwijk. *(ambassade adress.)*
WINKEL Cornelis, Leeuwarden.
GERLACH Wilhelm, Appelscha.
DIJKSTRA Panna, Haulerwijk.

e) Médaille de la reconnaissance française

ZANBERGYN Hendrik, Nijkerk.
VENNEMANS Gerrit, Winterwijk.
VOORTMAN Roelof, Haulerwijk. *avec adf. pour 2*
WEKKING Hendrika, Lichtenvoorde.
WELDMAN Jean, Lutten.
WOUTERS Antonius, Lichtenvoorde.
DOPPE Johannes, Lichtenvoorde.
HOOTMAN Jean de OMEN, Voorburg.
BOSSINK Gerardus, Rossum.
BOUWMEESTER Arend, Hengelo.
VAN GOESCHOT, Hardenberg.
VAN ROYEN, Utrecht. *avec adf. (répondre par)*
VAN WEPEREN (Mme), Haule.
VEELEMA Albert, De Krim.
VENNEMANS Luberta, Winterwijk.
TER WEGLE Gerrit, Hengelo.
VAN AALST Jacobus, Hengelo.
VAN DEN OUDEN, Valkenswaard.
VAN DER VAAL, Golschap.
WKLONAN Jean, Lutten.
WOUTERS Antonius, Lichtenvoorde.
ZANBERGYN Hendrik, Nijkerk.
TEUNISSEN Bernardus, Velp.
VAN WEPEREN (Mme), Haule.
VEELDKMA Albert, De Krim.
VOORTMAN Roelof, Haulerwijk.
WEKKING Hendrika, Lichtenvoorde.
VAN ROMEN, Utrecht.
STINKEMA Wilhem, Heerenveen.

Les déportées de Ravensbrück déposent une gerbe sur la tombe
On reconnaît au premier rang à gauche, d'assise de sa tante, notre
Mlle JULIEN

C'est celle-là que tant d'autres connaissent bien car beaucoup lui doivent la liberté et certains la vie.
Dès 1940, elle était de la petite cohorte de ceux et de celles qui, comme le décrit dans son magnifique discours de Strasbourg, notre secrétaire général André Denard, ont été l'honneur français alors que tant d'autres

La liberté qui nous a été accordée est un véritable cadeau militaire, nous les grandes libérées avons d'être nées à côté de notre cher lieu.

à Française animé

Bijlage 4 - Dagboek van Vera de Kruyff-van Vierden, evacu e bij de familie Bijker

Geevacueerd in Haule

Het verhaal van Vera Margaretha de Kruyff van Vierden

Vanwege de gevechten om de Arnhemse rijnbrug moest een groot deel van de bevolking op 23 september 1944 de stad binnen een paar uur verlaten.

Tot deze evacuees behoorden Vera met haar 2 kinderen en haar ouders.

Na een zwerftocht langs verschillende dorpen en steden in Gelderland werden ze op 30 oktober bij gezinnen in Laren ondergebracht.

Vanwege ernstige voedseltekorten in het Gooi reed Het Rode Kruis soms 's nachts met een kleine vrachtauto via Zwolle naar Friesland om voedsel te halen.

Op 19 februari 1945 zijn 10 evacuees, waaronder Vera met haar familie op zo'n open vrachtauto naar Friesland gestuurd. Vera (32 jaar) en haar beide zoons, Vic van 11 en Dick van 7 jaar, werden op 27 februari 1945 bij de familie Bijker ondergebracht en haar ouders bij familie De Vries daar vlakbij.

No. *7 Bijker*

Den Heer *Haule* No. *16*

Ik deel U mede dat U met ingang van *27 Feb 1945* aan datg. navolgende(n) evacuee(n) huisvesting en voeding zult moeten verlenen:

Namen en voorletters	Geboortedatum	Ge- slacht	Kerk- gen.	Beroep	Opmerkingen
<i>Van Kruyff de Kruyff</i>	<i>29-6-16</i>	<i>M.</i>	<i>Prot.</i>	<i>zouwer</i>	
<i>Van Kruyff de Kruyff</i>	<i>29-11-33</i>	<i>M.</i>			
<i>Van Vierden B.</i>	<i>21-1-18</i>	<i>M.</i>			

Bovenstaande persoon(perenen) behoort/behooren tot het gezin van _____

De overige gezinsleden worden ingekwartierd bij _____ te _____

Z.o.w.

De aan onmetijde vermelde personen zullen in den loop van den dag door een van gemeentewege aangewezen geleider bij U worden gebracht. U behoeft hen derhalve niet zelf af te halen, voor zover U althans niet als voerman of geleider zijt aangewezen.

Een ieder is verplicht de medewerking te verlenen, welke deswege of vanwege den burgemeester van hen wordt gevorderd. In vele gevallen zal dit geschieden door een door uij aangewezen ambtenaar, alsmede door leden der plaatselijke evacuatiecomit e's.

Bij niet-nakoming van deze verplichting stelt men zich aan zware straffen en dwang-maatregelen bloot. O.a. kan Uw woning zonder meer door den Commissaris Afvoer Burger-bevolking worden gevorderd, in welk geval de bewoners op straat gezet zullen worden.

Ik vertrouw echter dat ik niet met straffe hand zal behoeven in te grijpen, doch dat U voldoende begrip voor de moeilijkheden van de te evacueeren landgenooten zult tonen en dat U al het mogelijke zult doen om hen het onvrijwillig verblijf in Uw woning te verzoegenamen.

De Burgemeester van Ooststellingwerf,
Namens hem,

[Handwritten signature]

De boerderij van de familie Bijker met links van de voordeur de kamer van de evacuees en rechts de "mooie of zondagse" kamer. Door de voordeur werd op 8 april 1945 de parachutist binnengelaten.

Mevrouw en mijnheer Bijker

Vic en Dick op een paard

Vera voor de boerderij

Vera schrijft in haar dagboek:

Het gezin Bijker bestaat uit Mem en Heit ± 60 jaar, een getrouwde dochter van 29 jaar die in Makkinga woont, zoon Hendrik van 27 jaar die Heit in de boerderij helpt en dochter Aaltje die Mem in het huishouden helpt. De jongste zoon Jaap van 22 jaar werkt bij de Heide Mij. In de boerderij naast ons woont de familie de Boer, een gezin met 10 kinderen waarmee Vic en Dick al dikke vriendjes zijn.

Ze spelen weer of geen weer buiten of op de deel en ze gaan 2 keer per week naar school in Haulerwijk, een half uur lopen en nemen daarom hun brood voor tussen de middag mee. Ik slaap met de jongens in de bedstee in de huiskamer. Mem en Heit in de bedstee in de keuken en hun 3 kinderen op de zolder.

Het is hier 6 uur opstaan en half zeven ontbijten. De jongens en ik hebben klompen gekregen van Bijker. Als je hier binnenkomt loop je op sokken, de klompen blijven buiten de keukendeur. Half tien drinken we koffie met een boterham en ik een ei om aan te sterken. Half één komen Bijker en Hendrik thuis om te eten.

Er komt dan een grote pan aardappelen op tafel. Groente is ook hier schaars. 's Avonds eten we de rest van de aardappelen op die dan worden opgebakken. Brood eten we alleen op zondagavond.

We horen hier weinig nieuws, er is geen radio en geen krant.

Als we ooit naar Arnhem terug mogen zal ik wel voor Paps en Moes moeten zorgen. De oudjes zijn niet meer de oude.

Het was Zondag 8 April Mr. Kater met
een kopje koffie voor 's huis op 't kranke, toen
plotseling de kogels ons om de oren vlogen.

Altho' hij ons op een horeveld tegen de mannen
kamen om te rennen, een ploft naar, kennelijk
aangeschoten (later bleek het een Canadees te
zijn, Commandant van een groep Para's,
hij was doodlijk getroffen)

De hele familie Bijker dook de kolde in om te
schieten. Ik hield 'm huis een oogen in 't spel.

Er werd ineens op de voordeur gebonkt. Terst
durfde ik niet open doen, maar na een voordeurind
gebond, leerde ik om een kiertje en plotseling stond
ter een driepmakte paerhuiss in de gang. In raad
trans vertelde hij een heel verhaal, maar niemand
iets van begreep. Hij ging toen over in gebruikelijk
Engels, waaruit ik begreep, dat hij een schuilplaats
zocht, omdat hij werd achtervolgd.

De Fam Bijker wilde er niets van weten, de
vonden 't te gemarlijk, maar Paul Fouque
(Henri Paul Fouque) 19 jaar, de Franse paraman,
was al in doodsangst. Het verwege de horeken kruis
naar de kolde op.

Het eerste waar ik aan dacht, was, 'm spoor
makke vastkappen door de gang en op de trap
druy te dweilen.

De Fam Bijker durfde niet in huis te blijven, „
te horeken ook al een paar keer een „L'inductiel
(en in 't B²¹) door de straat een jectsen, dat
iedereen vlooy te ducht ied.

Ik blijf alleen achter met de jongens, die ik graag
met speelgoed op de grond deponeerde met de
"strenge broer": "Spelen, niets zeggen, niets dragen
je weet van niets, het gaat om het leven!"

Ikzelf ging zitten, boeken stoppen

Een klager kwam binnen een
Duitse soldaat en een Ranzwacher (K. y. Stoll.
politie in dienst van de Duitsers, allebei
gewapend en is volgevoerd, gesproken spelok rich af
"Hoeveel 2 revolvers op mij gericht waren?"
"wie is die parachutist?"

"ik heb geen parachutist gezien."

"wij hebben hem hier zien binnengaan"

"ik heb niets gezien, wij zijn eveneens met
den hem en logeren in deze kamer"

"hij moed het zijn!"

"Kook maar, er is hier niets binnengekomen."

"waar zijn de boeren?"

"op 't land, koeien melken, dat doen ze
altijd op dit uur, ga maar kijken"

"wie zijn de boerinnen?"

"kernkast, op koffie-bedaek bij de busen,
het is zondag"

(wat kan ik liegen als 't moed)!"

de doorzoeken 't huis, de helder en de doel
pikten meteen maar alles mee, eieren, spek,
kater enz. en gingen toen weg met de woorden:
"we komen terug met een hele ploeg,
en zetten alles op 'n kefs, we zullen hem
vinden en als we hem vinden gaat de hele
bevolking in de brand."

Paal had op de Kooi-zolder. Slechtsom de
pakken sloot het hol gevonden, waar de jongens
in speelden, een doordloopgreaaf tussen de
pakken, van buiten af, onmerkbaar.

Langzaamhand druppelde de familie weer
binnen, het was buiten donker geworden,
het was etenstijd.

Men maakte een groot bord met eten en
een beker hete koffie, was ik bij Paal
toe brengen.

Opwachtend met eten, drinken en een handelaar
met een brandende kaars, liep ik de trap op
naar de Kooi-zolder, n.g. op zoek naar de poes,
steeds -- poes-poes roepende.

Ik wist, dat er steeds handwaekers om en
in de buurt van de boerderij waren, dus boven
gekomen. Liep ik eerst de Kaars uit en liep in
het stekbedonker naar Paal. Ik dacht: als ik
van buiten af beschoten word, rekisten te
niet direct zoek in 't donker.

to kreeg Paal z'n eten

Omdat we elk moment weer een huishoeking
honden verwachtten, heb ik Paal gezegd, dat 's vroe
ons allen eek, voor hem, veel te gevaarlijk was
om te blijven. Beter diepde 't nacht langer aan.
Paal mocht weg, 't huis uit met medeneming
van 'n ransel en parachute.

Maandag 9 April
Paul schijnt vermocht in een
hoornijst geslagen te hebben en „ontboden moet
graankorrels van it land. Dat kon hij niet doen,
Slyk niet volhouden en hij ging op zoek.

Toen de jongens Barabots in bed lagen, was
nog uupel donker, kregen te Paul rooien op hij
wan it huis langs de ramen lopen en naar
lijnen kijken. Bij de achterdeur van de deul
helede hem binnengekald, want dat gesluips
was te verdaacht. Na een bord eten moest
hij seer terug naar de hoornijst, toen it
donker gunde was.

It was in tussen een bluckplan gemaakt
voor hem voor Dinsdag morgen. Riet in
gang naar it in de hiel plaats vertelde ik
hem dat plan.

Dinsdag 10 april

Vanmorgen in alle vroegte, it was
nog pikbedonker moest Paul keek in de
verduisterde stal sekeren. Sly kreeg een
boeren overall aan, klompen in een spaffe.

Ik kei hem, dat hij it in moore gouden
sekel armband moest af doen, want
„boeren jongens lopen hier niet met so iets
moest om. Des ging er af, maar onder
protest, want it was it in geluksarmband,
gehegen van it in maasje. Sly liet me haer
foto's zien en dat van it in vaders.

Enfin, de armband in de breukrak, een
2 hrs voorwaarde van allen met enige flankeer
door ^{van de} jaaps en een man van de onvolgondse
of de fietsen weg. De man van de ondergrondse
loosst naar de Indere para's berecht gekomen
waren. Deze waren allen in veiligheid en de
volden de Paul ook hen. brengen, gewoon
over straat of de fiets in een boerenkiel,
met als een boerengingon, die naar t'n werk
gaat.

Voer t'n verrek legde hij mij uit, waar
hij t'n parachute, sten-gun en handiel met
voedsel, verstopst had, ergens achter de
bepierij, op t' land. Die moesten alles
houden.

De sten-gun ging naar de ondergrondse.
Van de zijden parachute maakte ik een
jark, maar ik nog lang pleier van had,
tellen de kleur is wat vreemd voor een
jark, een geel-groene kaki-kleur. Ook de
hoorden van de parachute bleken ijzersderk
te zijn. De zeelechten draden hen zo wit.
Stikken en als naai of bindgaren gebruiken.

De inhoud van zijn handiel was ook een
verrassing. Alleen geconcentreerd voedsel
in kleine pakjes gepast, suiker, zout, thee
koffie, een soort "scheepbescheid", keurde
heeren, die uitkisten in de maag. Verband
middelen, naalden, garen, en t'n flesje met
pillen, waarmee t' vuilste water onsmak kon
worden, zodat t' drinkbaar was.

Mem met Aaltje

Mem met Vera

Parachutist Henry Paul Fouque
med 38205
3rd French Para Battalion
2nd Squadron
S.A.F. Groups
A.P. England

Henry Paul Fouque

Mon oncle le 15 avril 1945

Je soussigné Henry Touque parachute la nuit du 4/8 certain avoir
donné mon parachute à M. Bijker Hendrik de Haule (Belge)
en raison de l'immense service qu'il m'a rendu en me cachant pendant
plusieurs jours des perquisitions des Allemands malgré le danger qu'il
risquait aussi que sa famille.

Le présent papier fait foi si l'on réclame ce parachute à M.
Bijker qui gardera toujours ma plus profonde gratitude.

H. Touque

3rd French Para-Battalion
2nd Squadron S. I. Troops.
at P.O. England.

Vertaling
van Postgans
brieven

en A leges 25-11-45

Ik ondergetekende Henry Touque, per parachute
gedaald in de nacht van 7/8, verklaar mijn parachute
gegeven te hebben aan M. Bijker Hendrik, van Haule
ter gelezenheid van de inmiddels dien dienst die hij mij
in zelf bezwaren door mij gedurende verschillende
dagen te verbergen van de vervolging der Duitsers
niettemin staande heb gezien dat hij en ook zijn familie
leefde. Dit ^{papier} dient als bewijs als men de
parachute afspecht bij M. Bijker die steeds mijn
zeer diepe dankbaarheid zal behouden.

Verhalen die we achteraf hoorden

De paragroep waarvan Paul Trague de jongste was, 19 jaar, was geland in de Indes van 7-8 April. Ze moesten de omgeving verkennen. Paul liet ons een haard zien, van rook op iedere boerderij en ieder slootje stond.

Die nacht sloopten ze bij een loer van om onderdak voor de nacht.

De loer zei: "Het spijt me, 's mag van mij, maar ik heb de schuld al aan militairen". De para's gingen kijken en kagen dat 's Dierende moffen waren. Onder bedreiging van Ston-guns werden ze door de para's van 's roeland gedreven en door doodgeschoten.

De para's honden slapen!

De liken werden natuurlijk gevonden, met de kappen in 's slootje en in alle stelde afgevoerd op een open wagen met een paard, en doord loerwagen. We hadden de wicketende kaartenvoeten onder een heel veel gekien, maar pas later gekoord hoe het in elkaar zat.

Die zondag de 8^e hadden de para 's
tiek in 's hof horen versocht, waerover
„ontdekt“ door een groepje kinderen, die
daar verschoffertje speelden. Ein van de
jongens was kevalleg een koonstje van een
N.L.S. Rer en vertelde skuis dat hij een
groep soldaten had gezien. Pa Landwachter
ging er met 2 in kornuten en een Deutscher
korn en dat werd toen de Schiedpartij, die
we die rustige zondagmiddag hoorde en
waerby de Pommanthans van de para 's
werd overgeschoten.

Zondag 18 April.

En wach later waren we ineens
„vrij“, ho maar ineens hoorden we „Friesland
is bevrijd“ Geen juichende menigte, we
mochten wel de vlag uithangen.

Die zondag stonden opénts een paar jeeps
stil op straat voor de koeiderij, 15 militairen
sprongen er uit en kwamen.

Niet er of of natuurlijk, want dat waren geen
Deutsers. Dat was of we oude vrienden terug
kregen hoewel we maar een kerkender, trouwe.
Ja, Paul kwam met 2 in groep para 's om op
hoeken. We omhelsten elkaar of we de dikste
vrienden waren te kwamen ons bedanken voor
de hulp verleent aan Paul, waerby hij weer

Veilig bij de groep terug kon komen.
Adressen werden uitgewisseld, Paul's
naamplateetje mochten we als souvenir houden
Ze konden ons pakketten sturen uit Engeland
(nooit gebeurd)

H.Fouque
1 CL
ML38285

Vera met de jurk gemaakt van de
parachute van Henry Paul Fouque

Straks Vrijdag 13 Juli lieten we
roer in Arnhem in de Prinsdagelaan 24.

Donderdag de 12^e kreeg Papken oproep.
Dij kon Vrijdag naar Arnhem. Paps direct
naar Jourdarts in Oosterwolde, hoofd van de
evacuatiediens. De jongens en ik waren de
laatste evacuees, daarom kregen ook wij
aardemung om met het laatste transport
mee te gaan.

23 Middags kregen we bericht dat we
alle 5 Vrijdag in de vroege ochtend om 4 uur
afgehaald zouden worden.

Alles holderdebolder ingepakt, afscheid
genomen van buzen en Thonnissen.

Van iedereen kregen we wat mee, boter, eieren
hazermout enz. enz.

4 uur stond van grote, met zeil overdekte
vrachtauto voor Thuis.

Wat was toch zoal weer een verdrietig afscheid
van de mensen, die 5 maanden ko lief voor
ons verzorgd hadden. Dank zij deze lieve
mensen zijn we in leven gebleven.

Van alles kregen we van hun mee, kak
aardappelen, kak rogge, kak tarwe, ook nog
gemalen rogge en tarwe om direct te koken.
Van kak schuine bonen, een hele bal kaas,
3 pond boter, dek stuk spek, pudding lijners
koud, keef hazermout enz enz. overvloedig.

-15-

Over Donkerbroek, Oosterwolde, Appelscha, waar ook nog mensen instapten, reden we eindelijk met 22 mensen naar Gronem. Een heel banderfeest, een paar heel opzucht, maar 11 uur precies reden we Gronem binnen.

Het helen stond ons nader dan 't lachen, overal zagen we ruines, overal mooie gebouwen in puin.

Overweg, 2000 (19)

Vera Margaretha de Kruyff van Vlieden

ON HIS MAJESTY'S SERVICE.

FASTEN Envelope by passing this Label across Flap.
OPEN by cutting Label instead of tearing Envelope.

*Meur. de Wed. J. M. de Kruyff -
W. de Wijk
Kastanjelaan 24
Amsterdam*

P. Int. Wt. 0.015 1/4 (1/400)

19
GILARDS BUREAU
26 APR 1946
HOLLAND

Ik heb de eer U ingesloten een Britsche Oorkonde te doen toekomen, als bewijs van erkentelijkheid voor de hulp aan Geallieerd Personeel gedurende de bezetting.

U wordt verzocht onderstaand regu zoo spoedig mogelijk te retourneren.

P. J. E. WINDHAM-WRIGHT
Major RA.

This certificate is awarded to

Vera de Kruyff van Vliedec

as a token of gratitude for and appreciation of the help given to the Sailors, Soldiers and Airmen of the British Commonwealth of Nations, which enabled them to escape from, or evade capture by the enemy.

A. G. Marshall

Air Chief Marshal,
Deputy Supreme Commander,
Allied Expeditionary Force

1239-1241

The President
OF THE UNITED STATES OF AMERICA
has directed me to express to
Wed. VERA MARGARETHA deKRUYFF van VLIERDEN

*the gratitude and appreciation of the
American people for gallant service
in assisting the escape of Allied
soldiers from the enemy*

Dwight D. Eisenhower

DWIGHT D. EISENHOWER
General of the Army
Commanding General, Military Forces of the United States

E-mail correspondentie maart 2008 tussen Rinze Oenema en Vic de Kruyff.
Vic is de zoon van Vera de Kruyff, die als evacuee met haar 2 zonen, Vic van 11 en Dick van 7 jaar bij de familie Bijker verbleef tijdens de landing van de Franse para's.

MAIL VAN VIC DE KRUYFF aan RINZE OENEMA:

'V.C.de.Kruyff' <VECEDEK@hetnet.nl>
"Rinze Oenema" <oenema.r@home.nl>
maandag 17 maart 2008
Onderwerp: Uittreksel

Geachte heer Oenema,

Afgelopen weekend heb ik de DVD Haulerwijk in oude beelden Deel 4 met daarbij de geschiedenis van de dropping van de Franse para's bekeken en hoewel mijn fries niet meer is wat het geweest is, kon ik het toch redelijk volgen. De naam Dr. Beumer sprak mij aan en natuurlijk Aaltje Hof-Bijker die ik ook al jaren niet meer had gezien. Mijn moeder Vera is met haar kinderen na het overlijden van haar man en onze vader, vlak voor het uitbreken van de 2e wereldoorlog in Arnhem gaan wonen. Haar ouders woonden in de kastanjelaan, vlak bij der rijnbrug. Toen wij na de oorlog weer terugkeerden naar Arnhem zijn we allemaal in de kastanjelaan gaan wonen. Daar heeft ook Aallje een tijd bij ons in gewoond.

Uit het dagboek van mijn moeder heb ik dat deel voor u samengesteld dat betrekking heeft op ons verblijf in Haule en waarin het opvangen van Henry Paul Fouque staat beschreven. Voor haar aandeel heeft zij van de Engelse en Amerikaanse overheden oorkonden ontvangen.

Het samenstellen van dit pakket van 17 A4'tjes heeft de nodige tijd gekost, maar het lijkt mij juist uw historische vereniging hiervan in kennis te stellen. Als u het weet te waarderen, kunt u het in het historisch archief van Haule opnemen en mij eventueel de reeds aan u betaalde 13 euro retourneren op mijn giro.

Ik hoop het pakket morgen per post naar u te verzenden.

m.vr.gr.
V.C.de Kruyff

MAIL VAN RINZE OENEMA:

Van: "Rinze Oenema" <oenema.r@home.nl>
Aan: 'V.C.de.Kruijff' <VECEDEK@hetnet.nl>
Verzonden: woensdag 19 maart 2008 18:54
Onderwerp: Re: uittreksel

Geachte heer de Kruijff,

dank voor de gegevens die u mij gezonden heeft. Mooie foto's ook, had ik heel goed als ondersteuning in de film kunnen gebruiken,

als ik van het bestaan had geweten. Wel is voor mij onduidelijk waarom uw moeder oorkondes ontving van de Amerikanen en de Britten,

terwijl het Franse para's betrof. Ik zou mij dan eerder voor kunnen stellen dat ze een oorkonde van de Fransen (of ev. Canadezen) zou krijgen.

Mogelijk kunt u daar iets over vertellen.

Vriendelijk
ke groet,
Rinze
Oenema

VERVOLG MAIL VAN VIC DE KRUIJFF:

Geachte heer

Niet zo verwonderlijk als u bedenkt dat de Special Air Service (SAS) die deze operatie in de nacht van 7/8 april uitvoerde met 2 bataljons Franse para's slechts onderdeel uitmaakte van de opmars naar het noorden van het *IInd Canadian Corps*.

Zij waren een onderdeel van het leger van Montgomery dat Noord-Europa bevrijdde.

Dit Canadian Corps waar ook Polen deel van uitmaakten zorgden voor de bevrijding van Drente, Friesland en Groningen.

De opperbevelhebber van alle Geallieerden troepen in de 2e wereldoorlog was Generaal Eisenhower (Am.)

en hij was dus de baas van Montgomery (Eng.). Vlak na de oorlog hebben dus de hoogste instanties (Engels en Amerikaans) haar de oorkonden verleend.

m.vr.gr.
V.C.de Kruijff

VERVOLG MAIL VAN RINZE OENEMA:

Geachte heer de Kruyff,

dank voor uw reactie, mij is nu duidelijk waarom de Engelsen en Amerikanen haar de oorkondes verleenden en niet de Fransen.

Een essentieel verschil tussen het verhaal van uw moeder en dat wat Aaltje Bijker in de film vertelt, dat zal u ook zijn opgevallen, is dat volgens uw moeder zij met vuurwapens bedreigd is (blz 5), terwijl volgens Aaltje haar broers Hendrik en Jaap dit overkwam.

In de Leeuwarder Courant van 8 april 1995 (zie bijlage) vertelt Hendrik dat het hem overkwam en wat hij daarbij meemaakte. Mogelijk kunt u iets vertellen over deze, mijns inziens belangrijke tegenstrijdigheid.

Vriendelijke
groet,
Rinze Oenema

VERVOLG MAIL VAN VIC DE KRUYFF:

'V.C.de.Kruijff' <VECEDEK@hetnet.nl>
"Rinze Oenema" <oenema.r@home.nl>
donderdag 20 maart 2008 14:28
Re: tegenstrijdigheid in verhalen

Geachte heer Oenema

Wanneer zij bedreigd zijn weet ik niet, maar vast staat dat;
-toen de kogels ons om de oren vlogen, dook iedereen de kelder in. In mijn herinnering waren Hendrik en Jaap toen niet thuis.
-toen Paul de eerste keer binnenstapte kwam mijn moeder als enige de kelder uit en liet hem binnen.
-toen Paul naar zolder was gegaan om zich te verstoppen, zijn ze behalve mijn moeder, mijn broer en ik allemaal het huis uit gevlucht.
-nog zie ik mijn broer en mij op de grond spelen en mijn moeder aan tafel sokken stoppen. Verder was er op dat moment niemand meer in de boerderij.
-toen ze vlak daarna de boerderij kwamen doorzoeken, stapten ze terwijl de boerderij omsingeld was, onze kamer binnen met getrokken vuurwapens.
-behalve vragen over de parachutist vroegen ze ook waar iedereen was.
Pas na hun vertrek kwam de familie weer thuis. Ik wil zeker niets afdoen aan de hulp die de familie Bijker heeft gegeven en zeker later door Hendrik en Jaap.
Voor mij staat vast dat wat ikzelf mij nog weet te herinneren en het "heet van de naald" geschreven dagboek van mijn moeder een juiste versie van de waar gebeurde historie is.
m.vr.gr.
V.C.de Kruijff

VERVOLG MAIL VAN VIC DE KRUYFF:

V.C.de.Kruijff' <VECEDEK@hetnet.nl>
"Rinze Oenema" <oenema.r@home.nl>
donderdag 20 maart 2008 23:42
Re: tegenstrijdigheid in verhalen

reactie op de nu ontvangen bijlage van de Leeuwarder Courant van 8 april 1995:

-Paul kwam door de voordeur en heeft in de gang met mijn moeder gepraat terwijl de rest in de nabij gelegen kelder zat.

Toen is hij zelf via de trap naar de zolder gegaan en heeft zichzelf verstopt tussen de strobalen.

Mijn moeder heeft direct de gang en de trap achter hem schoongemaakt, dit alles zie ik nog zo voor mij.

-De familie ging angstig voor wat te verwachten was naar de burens. Begrijpelijk want ze hadden nog geen oorlog meegemaakt.

-Mijn moeder ging met haar twee kinderen in de kamer (links van de voordeur) zitten. Wij sliepen daar ook in de bedstee ..
-Toen pas kwam de groep Duitsers en Landwachters eraan en omsingelde de boerderij. Voor het huis liep een gewapende wachtpost heen en weer.
-Twee of drie man kwamen met getrokken vuurwapens onze kamer binnen. (zie dagboek); ook dit zie ik nog zo voor mij.

-Na terugkomst van de familie verzocht Heit mijn moeder (omdat zij met Paul kon praten) om hem te zeggen dat hij zich

buiten de boerderij moest verstoppen, want er werd verwacht dat ze 's avonds weer zouden komen om Paul te zoeken.

Het met eten en kaars naar Paul toegaan van mijn moeder, onderwijl roepend "poes-poes" is vanaf dat moment door

de jaren heen een bekend verhaal en was ook Aaltje bekend. Terwijl Paul at heeft mijn moeder nog even met hem gesproken en hem gezegd alles mee te nemen. Mogelijk dat toen Hendrik hem heeft geholpen zich te verstoppen achter de boerderij.

-Niet dinsdagmiddag, maar maandagavond liep Paul aan de voorkant voor het huis heen en weer,

wat ik zag vanuit de bedstee. Ik schreeuwde naar mijn moeder dat er een man voor de ramen liep.

Zij keek eerst vóór (niets) en ging toen naar het achterdeurtje van de deel om te kijken.

Daar stond Paul en ze trok hem naar binnen. Hij kwam dus niet door de keuken aan de rechterzijde van de boerderij.
De rest klopt aardig met het dagboek.

m.vr.qr.
V.C.de Kruijff

Aanvulling Rinze Oenema juni 2014:

mei 2014 heeft Jaap de Boer via een Amerikaanse connectie een brief van Vera de Kruyff gevonden. Dit betreft een verzoek van Vera aan de Amerikaanse autoriteiten voor een "written certificate" voor haar en voor de familie Bijker. Zoals uit bovenstaande documenten van haar zoon Vic blijkt heeft zij die ook gekregen. Volgens navraag bij de familie Bijker hebben deze die oorkonde niet ontvangen. Vera heeft ook een oorkonde van de Britse autoriteiten gekregen, waarschijnlijk heeft ze de Britten een soortgelijke brief gestuurd.

Arnhem, 6-1-1946

Dear Sirs,

When I had to escape out of Arnhem, we evacuated, I and my children to a farm at Haule. Fr. In the night 7-8 April 1945 paratroopers bailed out in our neighbourhood, who fought the following morning with the Germans. One of the paratroopers came to the farm Henry Fouque, where I gave him a shelter because I was the only English speaking person., I sheltered him on the hayloft. The whole farmers family ran away for fear, and I stayed with my children waiting for what would happen. Some minutes later the Germans surrounded the farm standing there with hand granats, while I and my children were interrogated by a German and a member of the Landwacht. Probably my lies were believable, because they searched the house quickly and said they would come later with more people. So I thought it better to hide the pilot outside, and hid him in one of the haystacks. Some days later we found the hiding place of 8 more paratroopers, who bailed out same time as Fouque did.

11 April Germans left the farm because Allied troops were coming nearer, we fetched Fouque in to the farm and told him where his friends were hiding and the following day the farmers family gave him civilian clothes and a bicycle.

The farmers son and a member of the underground with the risk of their live, brought Fouque to his 8 comrades.

14th April, after our liberation day, he came to thank us with the 8 paratroopers. For gratitude he gave us his parachute and a personal letter.

There were many witnesses who knew what the farmers family and I did for Fouque.

I personally don't want any compensation, I had to do this for my country.

But as a remembrance for my sons, who were with me in the dangerous hours, I should like to receive a "written certificate" from you.

Also if you could sent one to the farmers family, their address is:

J. Byker, Haule 76. Priesland.

With kind regards for your trouble,

Signed;

Home address:

V.M. de Kruyff-van Vlierden.

Widow V.M. de Kruyff- van Vlierden.

Kastanjelaan 24.

Arnhem.

Bijlage 5 - Geraadpleegde literatuur en bronnen:

- I. Operatie Amherst Roger Flamand/Jaap H. Jansen
- II. Boek Drentsche kroniek van het bevrijdingsjaar; Schrijver G. A. Bontkoe 1946
- III. Onze vrijheid moest duur betaald worden - Bert van der Berg.
- IV. Vijf jaar na Vijftig jaar – H.W. de Vries
- V. Vervolgen Tijden – 25 jaar Chr, Basis School Haulerwijk 1993
- VI. Krantenartikel “Nieuwe Ooststellingwerper”, 1 mei 1985 van Jan van der Walle.
- VII. Informatie familie Voortman
- VIII. Verslag Sander Reinders (mrt. 2007) en brief Andries Hiemstra (Tonckenshoeve)
- IX. Diverse websites, waaronder
<http://www.go2war2.nl/artikel/2231/Operatie-Amherst.htm?page=5> en
<http://www.klimopsite.be/operatie-amherst-1945.htm> en
<http://fflsas.org/> “Parachutistes S.A.S. de la France Libre 1940 - 1945
- X. Film van Rinze Oenema en amateur-historicus Sander Reinders, waarbij gesprekken gevoerd worden met o.a. Gauke Hof en Aaltje Hof – Bijker en beelden te zien zijn waar het e.e.a. zich heeft afgespeeld.
Deze film is opgenomen in Deel 4 van de filmserie HAULERWIJK IN OUDE BEELDEN.
Bestellen kan via
<http://www.haulerwijk.com/Inschrijfformulieren/OudeFilm/oudhaulerwijk.htm>
- XI. Bij de samenstelling van dit document zijn gesprekken gevoerd met o.a.
Albert de Weerd
Andries Kroes en Ietje Kroes – van der Ley
Ankie Bergsma
Alie van Bolhuis - Oenema
Familie Roffel
Gauke Hof
Gosse Bergsma
Hielke de Boer
Jacob Bijker – Gorredijk en zijn tante Aaltje Hof - Bijker
Jan Landmeter
Hans Veenstra

Daarnaast zijn schriftelijke reacties ontvangen van :
Wietske Kampen - de Boer
Harmen Duursma
Vic de Kruyff
Andries Hiemstra

Verder werd medewerking verleend door:
Jan van der Walle
Henk Brink
Lammie Dijkstra
Familie Grimme – Lisse
Max van den Berg – Barneveld

Vertaling:
Nederlands > Frans: Dick en Michele Mook t.b.v. de familie Pintaud (korte versie)
Frans > Nederlands Max van den Berg

Allen dank voor de medewerking, ook Poppe Jansma, Max van den Berg en Henk Brink voor het nauwgezet lezen van de concepten en het voorzien van commentaar.

Opstellers van dit rapport:

Cees Visser.
De Zwaan 106
9101XH Dokkum
 0519-294243
e-mail ctvisser@hetnet.nl

Jaap de Boer
Laweystraat 51
8433KH Haulerwijk
e-mail historische.ver.haulerwijk@gmail.com

Rinze Oenema
Opziensweg 46
8433PM Haulerwijk
e-mail oenema.r@home.nl